

A woman with long blonde hair, wearing a yellow polka-dot dress and a denim jacket, stands on a train platform. To her left is a white and green high-speed train. The platform has blue overhead signs with the number '1' and the letter 'C'. The background shows a clear sky and some trees.

KOUVOLA

AKTIIVISTEN KAUPUNKI KESKEL KAIKKEE

Arviointikertomus 2023

Kouvolan kaupungin tarkastuslautakunta 14.5.2024 § 30

Sisältö

Tiivistelmä	3
Tarkastuslautakunnan tehtävä ja kokoonpano vuonna 2023	4
Kysely vuosien 2021–2022 suositusten vaikuttavuudesta	6
Talous	7
Henkilöstö	14
Valtuuston asettamien tavoitteiden saavuttaminen	16
Työohjelman mukaiset kuulemiset, sidonnaisuusilmoitukset	30
Lopuksi	38
LIITTEET	39
1	Tarkastuslautakunnan työohjelma 2023-2024
2	Tarkastuslautakunnan edellisten vuosien 2021-2022 suositusten vaikuttavuuden arviointi
3	Edellisen arviointikertomuksen 2023 vastineet

Tiivistelmä

Kouvolan kaupungin talous oli vuonna 2023 ylijäämäinen vastaavalla tavalla kuin pääosalle Suomen kunnista lähinnä siirtyvien verotulojen ansiosta. Samalla lainakan-
taa onnistuttiin lyhentämään merkittävästi. Myös omilla talouden tasapainottamistoimenpiteillä oli merkitystä. Taloutta hoidettiin hallitusti ja ylijäämä oli jopa ennakoitua parempi. Valitettavasti näkymät lyhyellä ja pitkällä aikavälillä ovat haasteelliset ja edellyttävät talouden ta-
sainottamiseen liittyviä vaikeita päätöksiä, jotka valtuus-
tokauden lähestyessä loppuaan vaativat kuntapäätäjiltä ja johtavilta viranhaltijoilta erityistä määrätietoisuutta.

Muutostilanteessa vertailu edellisiin vuosiin ei ole yksinkertaista ja on tehty kertomuksessa vain tarvitta-
vilta osin avaamaan kaupungin taloudellista tilannetta. Asukasluvun, syntyvyyden, koulutustason, yritysten, työpaikkojen, työllisyyden ja alueen investointien osalta kannattaa vertailua aina tehdä edellisiin vuosiin ja pitkäl-
lä aikavälillä. Alueiden vetovoimatutkimuksessa (WSP 10/2023) Kouvola kaupunki ja muut maakunnan kunnat eivät ole menestyjiä.

Vuoden 2022 syksyllä julkaisu kaupunkistrategia tavoitteineen on keskeinen arvioittaessa sen pohjalta laa-
dittujen talousarvion tavoitteiden toteutumista. Muutoksen kourissa kuntastrategian elinikä on lyhentynyt ja ensim-
mäisen kerran sitä on tarkasteltava yleensä jo parin vuo-
den jälkeen. Viiden vuoden päästä se on jo vanhentunut. Jälleen kerran on arviointikertomuksessa todettava, että sekä strategian että talousarvion tavoitteisiin ja niiden mittaamiseen kannattaa ja pitää panostaa.

Tarkastuslautakunnan arviointi on neutraalia ja oma-
ehtoisena ulkoisena valvontana se keskittyy varsinkin kokonaisuuksissa dokumentteihin (kaupunkistrategia,

talousarvio, tilinpäätös) ja kuulemisiin, joissa työn teke-
miseen käytännön asiat tulevat paremmin esille.

Tarkastuslautakunnan kuulemiset ovat se osa tarkas-
tusta, jossa päästään lähemmäksi käytännön toimintaa ja pystytään paneutumaan paremmin myös konserni-
yhtiöihin. Vaikuttaa siltä, että omistajaohjauksessa on onnistuttu, vaikka julkisuudessa on joitakin soraääniä kuulunut. Konserniyhtiöt ovat merkittävä osa kaupungin veto- ja pitovoimaa ja ovat kaupungille voimavara. Kes-
keiset yhtiöt ovat kaupunkilaisten arjen, turvallisuuden ja poikkeustilanteessa alueellisen huoltovarmuuden osalta merkittäviä toimijoita.

Tarkastuslautakunta teki keväällä kaupungin johtoryh-
mälle arviointikertomuksen vaikuttavuutta käsittelevän kyselyn. Kyselyä olisi voinut markkinoida paremmin ja varata aikaa vastauksiin runsaammin. Näistä puutteista huolimatta arviointikertomuksen suositusten vaikutta-
vuudesta tuli selkeä kuva. Toivotaan, että arviointikerto-
mukseen perehdytään huolella valtuutettujen, kaupunki-
laisten, viranhaltijoiden ja työntekijöiden keskuudessa.

Toimintakertomuksessa esitetty selvitys antaa riittävät tiedot valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta. Toteuttaminen on ollut tu-
loksellista ja tarkoituksenmukaista. Tarkastuslautakunta esittää valtuuston päätettäväksi, että kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ottavat huomioon arviointikerto-
muksessa esille nostetut havainnot ja antavat vastukset kertomuksessa oleviin kysymyksiin valtuustolle ja tie-
doksi lautakunnalle annettavassa vastineessa syyskuun 2024 loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunnan tehtävä ja kokoonpano vuonna 2023

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa Kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnalla on kuntalain 124 §:n mukaan salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta tiedot ja nähtäväkseen asiakirjat, joita se pitää tarpeellisina arviointitehtävän hoitamiseksi.

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunta toimii suoraan valtuuston alaisena. Kouvolan kaupungin tarkastuslautakunnassa on yh-

deksän jäsentä, joista valtuusto valitsee lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan esittelijänä ja sihteerinä toimii arviointipäällikkö (hallintosääntö 9 §).

Valtuustokauden tarkastuslautakunnan jäsenet valittiin valtuuston kokouksessa 16.8.2021 (§ 95).

JÄSEN	VARAJÄSEN	ESTEELLISYYS
Maija Lehtomäki, puheenjohtaja	Jaana Keskitalo	Maija Lehtomäki (Kymenlaakson Jäte Oy) ja Katriina Vesala (KSS Energia Oy) eivät esteellisyysäännöksistä johtuen ole osallistuneet näiden yhtiöiden toiminnan arviointiin.
Katriina Vesala, varapuheenjohtaja	Sirpa Laari	
Tommi Bragge	Ari Ollila	TILINTARKASTUS Tilintarkastusyhteisönä tilikaudella 2023 on BDO Oy, vastuullinen tilintarkastaja Partner, JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela. Tilintarkastaja raportoi havainnoistaan tarkastuslautakunnalle kahdella väliraportilla ja loppuraportilla.
Esa Niemelä	Ville Lehtinen	
Juha Ripattila	Pertti Siivonen	
Janne Lehtonen	Usva Salminen	
Marita Rönnholm	Essi Frimodig	
Taina Talvala, myönnetty ero lautakunnan jäsenyydestä 8.5.2023	Karolina Eklund-Vuorela 12.6.2023 saakka	
Karolina Eklund-Vuorela valittiin 8.5.2023 lautakunnan jäseneksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi	Jaana Lehtilä valittiin varajäseneksi 12.6.2023 alkaen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.	
Vesa Vainio	Tero Suutari	

Tarkastuslautakunnan esittelijänä ja sihteerinä ovat toimineet Anne Ukkonen 15.7.2023 saakka ja Vesa Huuskonen 20.10.2023 alkaen. 15.8., 5.9. ja 17.10. kokouksissa tehtävää hoiti Karoliina Kanerva.

Tarkastuslautakunnan työskentely perustuu vuosittain laadittavaan arviointisuunnitelmaan, jossa määritellään aikataulut, painopisteet ja käytettävät menetelmät. Tarkastuslautakunta käsitteli tähän arviointikertomukseen

liittyviä tilikauden 2023 asioita kokouksissa 15.8.2023 – 28.5.2024 välisenä aikana. Kokousten yhteydessä tarkastuslautakunta vieraili KSS Energian ja Kouvolan Innovati-on Oy:n toimitiloissa sekä Kouvolan Ammattiopistolla.

Tarkastuslautakunnan työohjelma (syksy 2023-kevät 2024) on kertomuksen [liitteenä 1](#).

Kuvassa vasemmalta arviointipäällikkö Vesa Huuskonen, Vesa Vainio, Esa Niemelä, Tommi Bragge, Juha Ripattila, varapuheenjohtaja Katriina Vesala, Janne Lehtonen, Karolina Eklund-Vuorela ja varajäsen Jaana Tani (Keskitalo).

Kysely vuosien 2021–2022 suositusten vaikuttavuudesta

Kyselyn tarkoituksena ([liitteenä 2](#)) oli arvioida vuosina 2021 ja 2022 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten ja huomioiden vaikuttavuutta. Kysely osoitettiin kaupungin johtoryhmän jäsenille. Määräaikaan mennessä kyselyyn saatiin kolme vastausta, joista yksi oli laadittu yhteistyössä useamman vastaajan kanssa.

Kyselyn tavoitteena oli itse arviointikertomuksen sisällön ja tarkastuslautakunnan työskentelyn kehittäminen palvelemaan kuntalaissa määritettyjen tehtävien toteuttamista parhaalla mahdollisella tavalla kunnallisen päätöksenteon kehittämiseksi. Samalla vastauksista oli luettavissa, missä määrin arviointikertomus palvelee johtavien virkamiesten tietotarpeita.

Tarkastuslautakunnan huomioina voidaan kyselyn perusteella todeta, että

1. Kaupunkistrategiaa ja taloutta koskeva arviointikertomuksessa esitetty huomio tai suositus on otettu toiminnassa huomioon yleisellä tasolla, eikä se yleensä johda välittömiin toimenpiteisiin.
2. Kaupunkistrategiaan kirjattuihin tavoitteisiin tulisi valmistella konkreettiset mittarit pidemmälle aikajaksolle, yksi vuosi seurantajaksona on usein liian lyhyt, mittareiden kehittäminen vaatisi kaupunkitasoisen kaikkia toimialoja koskevan tarkastelun.
3. Arviointikertomuksessa esille nostetut henkilöstöä koskevat asiat ovat edenneet.
4. Pitkään valmistelussa olleet omistajapolitiittiset linjat eivät ole edenneet päätösten tasolle.
5. Tarkastustoiminnan (sisäinen ja ulkoinen) vuositason suunnittelu olisi järkevä tehdä yhteistyössä. Sisäinen valvonta on saadun palautteen perusteella kehittynyt viime vuosien aikana.
6. Arviointikertomus tulisi käsitellä substanssilautakunnissa ja toimialojen johtoryhmissä.

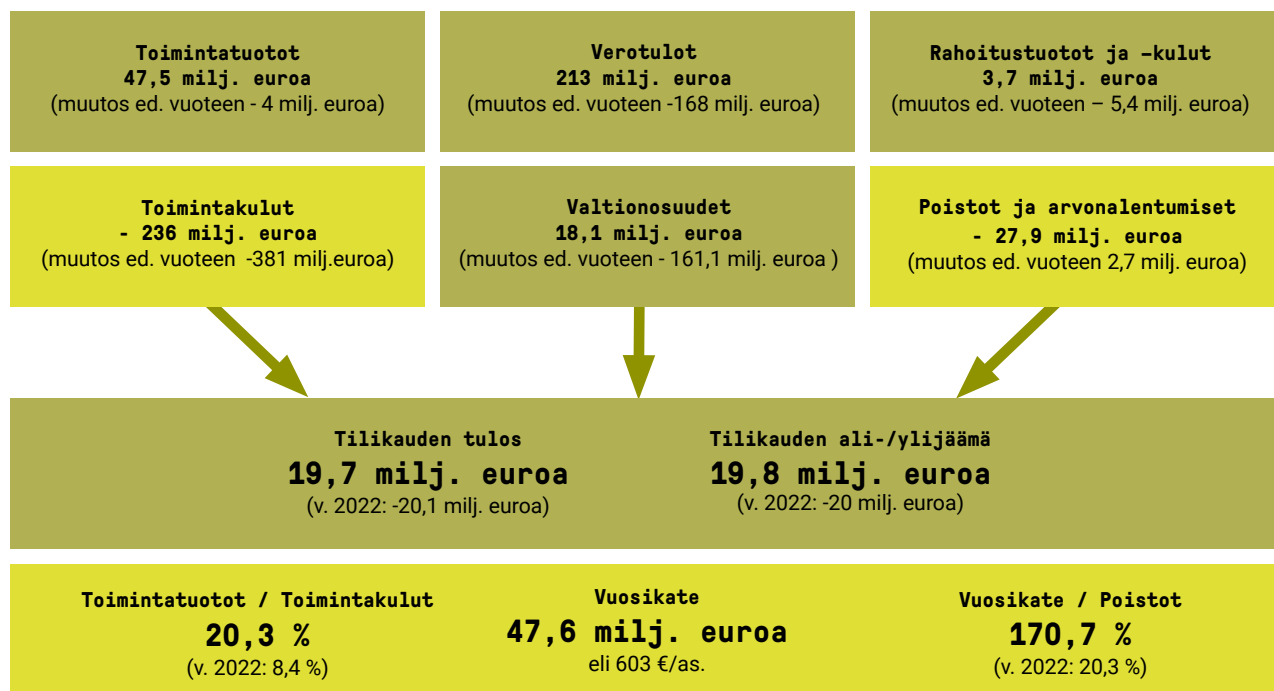
Arviointikertomus edellyttää valtuustoryhmiltä ja yksittäisiltä valtuutetuilta sekä toimielimien jäseninä että yksittäisenä valtuutettuna aktiivisuutta siinä olevien huomioiden jalkauttamiseksi toiminnan ja talouden suunnitteluun.

Toiminnan, sen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden seurantaan tukemaan on kertomuksen [liitteeksi 3](#) sijoitettu vuoden 2022 arviointikertomuksen vastineet. Tarkastuslautakunta toteaa saaneensa vastineet tiedoksi ja tyytyväisyyttä tässä yhteydessä niihin.

Talous

Kokonaistalouden arviointi

Kuvaaja 1 Kaupungin tuloslaskelma

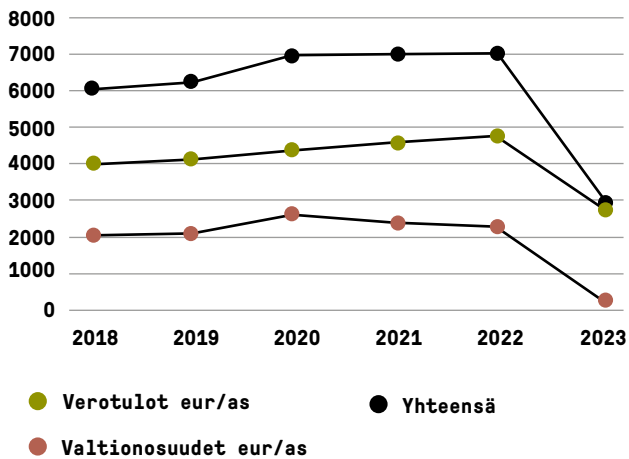

Vuonna 2023 kuntien tulo- ja menorakenne muuttuivat merkittävästi sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimen tehtävien siirtyessä hyvinvointialueille ja rahoituksen siirtyessä valtiolle. Kuntien käyttötalouden menoista poistuivat kaikki kyseiset kustannukset ja tuloista vähennettiin laissa määritellyt osuudet tuloveroista, yhteisöveroista sekä valtionosuuksista. Tulokertymän osalta vuosi 2023 oli näin poikkeuksellinen, koska kuntien verotuloja kertyi vielä vanhojen veroprosenttien ja yhteisöverojen jako-osuuksien mukaan. Kouvolan kaupungille tuloveroja kertyi 157,4 milj. euroa, josta arviolta noin 14 miljoonaa euroa oli aiempien, korkeimpien tuloverojen ajalta. Näiden merkittävien muutosten vuoksi vertailu vuoteen 2022 tai edellisiin vuosiin on pelkästään tunnuslukujen osalta vaikeaa.

Tarkastuslautakunnan huomio

Tuloslaskelmassa vertailu edelliseen vuoteen vaatii syvällisempää perehtymistä tilinpäätökseen. Kokonaisuutena kaupunki on talouden osalta siirtymävaiheessa, jossa joudutaan ottamaan suunnittelussa, toiminnan ohjauksessa ja päätöksissä merkittävien kokonaisuuksien siirtyminen hyvinvointialueen vastuulle ja samalla varautumaan työllisyys- ja elinkeinopalveluiden haltuunottoon vuoden 2025 alusta.

Kuvaaja 2 Verotulot ja valtionosuudet

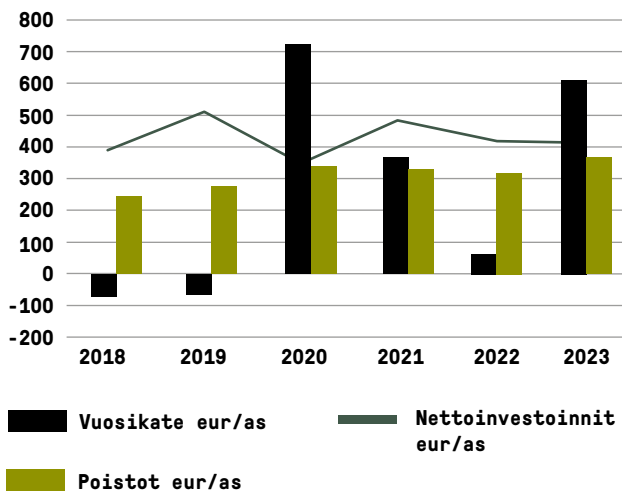

Vuonna 2023 toimintatuotot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 3,9 milj. euroa (-7,6 %). Myyntituottoja kertyi 4,7 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä tilikautena. Vastaavasti maksutuottojen kertymä oli 3,9 milj.

euroa, muutos edelliseen vuoteen oli -8,4 % eli 0,4 milj. euroa. Edellä mainittu kehitys oli ennakoitu ja siihen vaikuttivat mm. ruoka- ja puhtauspalvelujen myynnin päättyminen hyvinvointialueelle, uimahallien sulut, päivähoitomaksujen pienentynyt kertymä ja työllistämistukien lasku.

Toimintakulut olivat 236,1 milj. euroa, vähennystä edelliseen vuoteen nähden oli 381,0 milj. euroa (-61,7 %). Toiminnan muutokset (kuten sosiaali- ja terveystoimi ja pelastustoimi) huomioiden toimintakulut kasvoivat 2,5 milj. euroa (1,1 %). Merkittävimmät erät muodostuivat henkilöstökuluista ja palveluiden ostoista. Henkilöstökulut olivat 139,2 milj. euroa, joka oli 59 % toimintakuluista. Henkilöstökulut vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 2,5 milj. euroa, eli 1,7 %. Toiminnan muutokset huomioiden henkilöstökulut kasvoivat 4,2 milj. euroa (3,1 %). Palkkojen ja palkkioiden osuus henkilöstökuluista oli 110,6 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen oli 1,8 milj. euroa. Henkilöstömenojen kasvuun vaikuttivat mm. kunta-alalla toteutetut sopimuskorotukset sekä palkkaratkaisuun liittyvä kertaerä.

Kuvaaja 3 Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit

Vuosikate oli 47,6 milj. euroa ja se kattoi poistot 170,7 prosenttisesti. Asukasta kohden laskettuna vuosikate oli 603 euroa. Poistoja ja arvonalentumisia kirjattiin tilikaudelle yhteensä 27,9 milj. euroa eli noin 2,7 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä tilikaudella. Suunnitelman mukaisten poistojen, 26,5 milj. euroa, lisäksi kirjattiin arvonalentumisia 1,4 milj. euroa. Arvonlennukset muodostuvat käytöstä poistuneiden rakennusten alaskirjauksista.

Tarkastuslautakunnan huomio

Kaupungin taloudellinen tilanne vakautui vuonna 2023. Osa investoinneista siirtyi ja kuormittaa toteutuessaan taloutta lähivuosien aikana. Kokonaisuutena kaupungin taloudellinen tilanne on korkeintaan tyydyttävä.

Konsernin tuloslaskelma

Kuvaaja 4 Konsernin tuloslaskelma

Konsernin tuloslaskelma		
Toimintatuotot/ Toimintakulut 72,3 % (ed. vuonna 54,6 %)	Vuosikate/Poistot 240 % (ed. vuonna 97,5 %)	Vuosikate 1 403 €/as. (ed. vuonna 694 €/as)
Tilikauden tulos 64,6 milj. euroa	Tilikauden yli-/alijäämä 54,3 milj. euroa	

Konsernin toimintatuotot olivat 318,8 milj. euroa. Toimintatuottojen väheneminen edelliseen vuoteen verrattuna oli 278,2 milj. euroa. Toimintakulut olivat 440,8 milj. euroa, vähenemistä edelliseen vuoteen verrattuna 653,2 milj. euroa, eli 59,7 %. Toimintatuotot kattoivat noin 72,3 % toimintakuluista. Osuus osakkuusyhteisöjen tilikauden tuloksista oli 8,3 milj. euroa eli 7,6 milj. euroa

edellisvuotta enemmän. Suurimmat osakkuusyhteisöjen tulokseen vaikuttavat osuudet muodostuivat Kaakois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy +1,37 milj. euroa, Kymenlaakson Jäte Oy:n +1,61 milj. euroa ja Kymenlaakson Sähkö Oy:n +4,69 milj. euroa osuuksista. Konsernin toimintakatteeksi muodostui -113,7 milj. euroa, joka on edellisvuoden toimintakatetta 77,1 % parempi.

Rahoituslaskelma

Kuvaaja 5 Kaupungin ja konsernin rahoituslaskelma

Kaupungin ja konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus	Toiminnan ja investointien rahavirta viimeisen 5 vuoden aikana	Laskennallinen lainanhoitokate
Kaupunki 157,8 % (15,6 %)	Kaupunki -27 M€ (-82,5 M€)	Kaupunki 1,2 (0,2)
Konserni 149,1 % (49,7 %)	Konserni -145,8 M€ (-217,6 M€)	Konserni 1,8 (0,7)

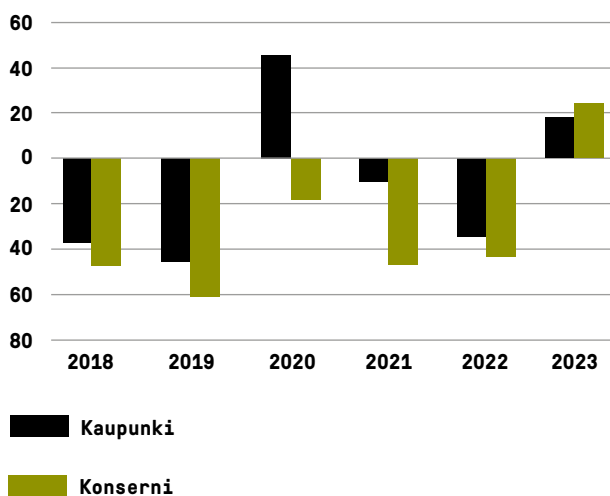
Toiminnan ja investointien rahavirta viimeisen viiden vuoden aikana kuvaa rahoituksen tasapainon tilaa. Negatiiviset luvut (27,0/145,8) kertovat sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Tunnusluku on ollut negatiivinen usean vuoden ajan ainakin 2016 lähtien. Pysyvä negatiivinen tunnusluku merkitsee sitä, että kaupungin talouden tilanne ei ole tasapainossa.

Tarkastuslautakunnan huomio

Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna kaupunki kuluttaa enemmän kuin tienaa. Tilanteen hallintaa vaikeuttaa taloudellisen näkymän epävarmuus, edelleen vähentävä väestöpohja ja alhainen syntyvyys.

Kuvaaja 6 Toiminnan ja investointien rahavirta, milj. euroa

Konsernin toiminnan rahavirta toteutui 24,5 milj. eurona ja 67,6 milj. euroa edellisestä vuodesta suurempana. Tilikauden veroja maksettiin 8,5 milj. euroa eli 4,9 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Tulorahoituksen korjauserien toteutuma oli -9,3 milj. euroa. Tulorahoituksen korjauserillä vuosikatetta oikaistaan kaupunkikonsernin saamien pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuusyhteisöjen tulososuuksien, osakkuusyhteisöiltä saatujen osinkojen sekä pakollisten varausten muutosten osalta.

Konsernin rahoituslaskelman investoinnit muodostuivat pysyvien vastaavien investointimenoista, rahoitusosuuksista sekä luovutustuloista. Konsernin investointimenot olivat 74,7 milj. euroa eli 39,0 milj.

euroa pienemmät kuin edellisellä tilikaudella. Investointimenojen rahoitusosuuksia kertyi 0,5 milj. euroa ja pysyvien vastaavien luovutustuloja 5,8 milj. euroa. Rahoitusosuuksia ja luovutustuloja kertyi 17,8 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä tilikaudella. Nettoinvestointit ilman käyttötalouden myyntivoittoja ja -tappioita olivat 68,8 milj. euroa, joka oli 23,5 milj. euroa edellisestä tilikautta vähemmän. Investointien rahavirta oli 68,4 milj. euroa negatiivinen.

Toiminnan ja investointien rahavirran erotuksena laskettu rahavirta oli tilikaudella 24,5 milj. euroa positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta oli tilinpäätöshetkellä yhteensä -145 834 milj. euroa eli omarahoitusvaatimus ei täyttynyt. Tulorahoituksen riittävyyttä kuvaava investointien tulorahoitusprosentti oli 149,1 %. Investointien omahankintameno oli 74,2 milj. euroa.

Rahoituksen nettorahavirta toteutui 55,4 milj. euroa negatiivisena. Pitkäaikaisia lainoja nostettiin 100,6 milj. euroa eli 6,5 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä tilikaudella ja niitä lyhennettiin 91,7 milj. eurolla. Pitkäaikaisten lainojen muutos oli 8,9 milj. euroa. Konsernin lyhytaikaisten lainojen muutos oli -75,6 milj. euroa. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate tilinpäätöksessä oli 1,8 eli tyydyttävä. Edellisvuonna konsernin laskennallinen lainanhoitokate oli 0,7 eli heikko. Toiminnan, investointien sekä rahoituksen rahavirroista muodostuva rahavarojen muutos muodostui 30,9 milj. euroa negatiiviseksi. Konsernin rahavarat tilikauden lopussa olivat 65,7 milj. euroa.

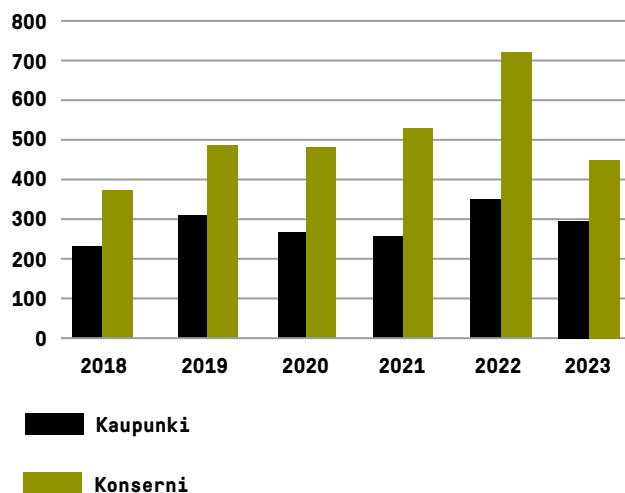
Tase

Kuvaaja 7 Kaupungin ja konsernin tase

Kaupungin tase 607 milj. eur / Konsernitase 984 milj. eur				
Omavaraisuusaste	Suhteellinen velkaantuneisuus	Kertynyt yli-/alijäämä	Lainakanta	Lainat ja vuokravastuut
Kaupunki 44 % (40,9 %)	Kaupunki 120 % (67,4 %)	Kaupunki 19,3 M€ (-0,455 M€) 245 €/as. (-6 €/as.)	Kaupunki 299 M€ (349,5 M€) Lainakanta on supistunut 50,4 M€. 3 792 €/as. (4 400 €/as.)	Kaupunki 314 M€ (361 M€) 3 983 €/as. (4 539 €/as.)
Konserni 38,5 % (27,8 %)	Konserni 107,7 (77,6 %)	Konserni 125 M€ (59,3 M€) 1 585 €/as. (747 €/as.)	Konserni 442,4 M€ (668,9 M€) Lainakanta on supistunut 226,5 M€. 5 609 €/as. (8 420 €/as.)	Konserni 488 M€ (720 milj. €) 6 188 €/as. (9 069 €/as.)

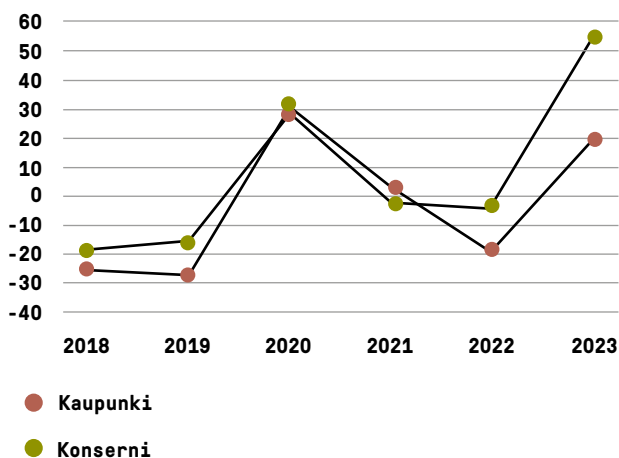
Kouvolaan kaupungin tase vuonna 2023 oli 607 milj. euroa. Taseessa oli ylijäämää 19,3 milj. euroa. Kaupungin lainakanta supistui edelliseen vuoteen noin 50 milj. eurolla ja oli 299 milj. euroa. Lainat ja vastuut olivat 314 milj. Suhteellinen velkaantuneisuus nousi 120 % johtuen lähinnä verotulojen ja valtionosuuksien laskusta. Kaupungin omavaraisuusaste on edelleen varsin alhainen (44 %).

Kuvaaja 8 Kaupungin ja konsernin lainakanta, milj. euroa

Konsernitase

Kuvaaja 9 Yli- / alijäämä milj. euroa

Konsernitaseen loppusumma oli 984 milj. euroa. Konsernin oma pääoma oli 372 milj. euroa, eli 37,8 % taseen loppusummasta. Vieras pääosa oli 599 milj. euroa, eli 60,8 % taseen loppusummasta. Suhteellinen velkaantuminen on kasvanut tulopuolen heiketessä. Lainakanta oli 442 milj. euroa, jossa laskua on edelliseen vuoteen 226 milj. euroa. Konsernitaseessa on kertynyttä ylijäämää 125 milj. euroa.

Talouden tasapaino

Kuvaaja 10 Kriisikuntakriteetit ja konsernin tunnusluvut

Konsernin tunnusluvut			
Alijäämä asukasta kohden: 1. vuosi > 500 2. vuosi > 1000 +1 585 €/as (ed. vuonna +747 €/as)		Vuosikate/Poistot: < 80% 97,5 % (ed. vuonna 97,5 %)	Tuloveroprosentti kuntien ka +2,0% 8,61 % (ed. vuonna 21,25 %)
Lainat ja vuokravastuut €/as: kuntien ka +50 % 6 188 €/as (ed. vuonna 9 069 €/as)		Laskennallinen lainanhoitokate: < 0,8 1,8 (ed. vuonna 0,7)	

Kuntalain 110.3 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Kuntalain 110 §:ssä tarkoitettu ylijäämä lasketaan siten edellisten tilikausien yli- tai alijäämän, tilikauden yli- tai alijäämän sekä vapaaehtoisten varausten ja poistoon summana.

Vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen kaupungilla on noin 19,3 milj. euroa kertynyttä ylijäämää, ja kun siihen

huomioidaan tuloksenkäsittelyerät (1,0 milj. euroa), näiden yhteissumma on 20,3 milj. euroa.

Kouvolan kaupungilla ei ole kuntalain mukaista alijäämän kattamisvelvollisuutta tilinpäätöksen 2023 perusteella. Kaupunki on laatinut talouden tasapainottamistoimenpidesuunnitelman lähitulevaisuudessa odotettavissa olevan heikon taloustilanteen vuoksi.

Tarkastuslautakunnan huomio

Tilinpäätös 2023 oli kaupungin ja konsernin osalta positiivinen. Taustalla ovat tasapainottamistimenpiteiden lisäksi kertaluonteinen tekninen lisäys verokertymään. Strategisen suunnittelun kannalta kaupungin tilanne on edelleen heikentynyt. Paineet sen korjaamiseksi kasvavat, mikä seikka on otettu huomioon vuotta 2024 koskevassa talousarviossa, joka on kuitenkin noin 10 milj. euroa alijäämäinen. Mittavan investointiohjelman vuoksi lainanotto ja siihen liittyvät korkokustannukset kasvavat lähivuosina samalla kun edellytykset sen takaisin maksamiseen heikkenevät.

Tarkastuslautakunnan kysymys 1

Palvelujen sisältöön, toimipaikkaverkostoon, investointeihin, henkilöstömäärään ja kiinteistöjen käyttöasteeseen liittyvät tavoitteet tulisi näkyä nykyistä selkeämmin strategiassa tai sitä tukevissa suunnitelmissa, jolloin jalkauttaminen vuositason talousarvion tavoitteisiin ja niihin liittyviin mittareihin olisi konkreettisempaa ja uskottavampaa.

Milloin kaupunginhallituksella on tarkoitus päivittää kaupunkistrategia ja/tai laatia konkreettinen toimenpideohjelma talouden tasapainottamiseksi?

Henkilöstö

Kaupungin henkilöstöohjelma tukee kaupunkistrategian toteuttamista ja mahdollista sen toteuttamisen. Ohjelmassa on määritelty henkilöstöjohtamisen visioksi ”Rakkaudesta lajiin – me teemme Kouvolaa”.

Henkilöstöohjelman lisäksi laaditaan vuosittain työturvallisuuslain (738/2002) 9 §:n mukainen työsuojelun toimintaohjelma. Kaupunkistrategiaa toteuttaa myös kaupunginhallituksen 7.3.2022 hyväksymä Kouvolan kaupungin henkilöstöä koskeva suunnitelma tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Kouvolan kaupungin henkilöstömäärää oli vuoden lopussa 2732 henkilöä, joista vakinaisia oli 2178 eli noin 80 %. Määräaikaista henkilöstöä oli yhteensä 422 ja palkkatuella työllistettyjä 132. Henkilöstön määrä väheni edellisvuodesta 183:lla eli 6,3 prosentilla. Koko henkilöstöstä oli osa-aikatyössä 379 (13,9 %). Vakinaisen henkilöstön määrä on vähentynyt edellisestä vuodesta 102:lla.

Henkilöstön määrä	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Henkilöstö 31.12.23	Henkilöstö 31.12.22	Muutos lkm
Konserni-palvelut	115	18	16	149	152	-3
Sivistys	1605	347	70	2022	2139	-117
Tekniikka ja ympäristö	458	57	46	561	624	-63
Yhteensä	2178	422	132	2732	2915	-183

Vuonna 2023 vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus oli keskimäärin 8 %. Vapautuneista vakansseista jätettiin täyttämättä 28 eli 16 prosenttia. Kouvolan kaupungilla oli vuoden 2023 lopussa esihenkilötehtävissä toimivia yhteensä 140 (2022: 150). Esihenkilöiden osuus koko henkilöstöstä oli 5,1 % (2022: 5,1 %). Esihenkilön vastuulla on keskimäärin 19,5 henkilöä, mitä on pidettävä varsin korkeana lukuna ottaen huomioon, että sivistystoimessa on esihenkilöllä vastuullaan 25 henkilöä. Kouvolan kaupungilla on tehty etätyötä huhtikuusta 2017 alkaen. Vuoden 2023 lopulla 16 % henkilöstöstä teki etätyötä.

Eläkepoistuman hyödyntäminen on ollut yksi keskeinen keino henkilöstömäärän sopeuttamisessa sote-palvelujen kuntayhtymälle siirtymisen jälkeen. Vuosina

2019–2023 eläköitymisen myötä vapautuneesta 443 tehtävästä on jätetty täyttämättä 118 eli 27 prosenttia. Muusta syystä vapautuneesta 468:sta tehtävästä on jätetty täyttämättä 78 eli 17 prosenttia. Kaikesta lähtövaihtuvuudesta on hyödynnetty siis keskimäärin 22 prosenttia.

Henkilöstökulut olivat vuonna 2023 yhteensä noin 139,2 milj. euroa, kun ne olivat vuotta aiemmin 141,7 milj. euroa. Henkilöstökulut vähenivät edellisvuodesta noin 2,5 milj. eurolla eli 1,7 prosentilla. Palkat ja palkkiot vähenivät 1,7 prosentilla. Todettakoon, että vuonna 2023 sopimuskorotukset nostivat kustannuksia keskimäärin 4,85 prosenttia. Henkilöstökulut olivat noin 59 prosenttia kaikista ulkoisista toimintakuluista.

Henkilöstö-kustannukset	Palkat ja palkkiot	Henkilö-sivukulut	Yhteensä 2023	Yhteensä 2022	Muutos- %
Konsernipalvelut**)	11157	2617	13774	14429	-4,5 %
Sivistys	80600	20824	101425	96506	5,1 %
Tekniikka ja ympäristö	18814	5207	24021	25950	-7,4 %
Yhteensä	110572	28648	139219	141676	-1,7 %

Sairauspoissaolot

Henkilöiden sairastavuutta kuvaava tunnusluku vuonna 2023 oli 20,0 kalenteripäivää/henkilötyövuosi (2022: 22,7 kpv/htv). Tunnusluku laski 2,7 kpv/htv edelliseen vuoteen verrattuna, mutta se on edelleen selvästi koronaa edeltävää aikaa korkeammalla tasolla.

Kaikista sairauspoissaolopäivistä on ollut lyhyitä,

esihenkilön luvalla ilman todistusta myönnettyjä sairauslomia 28 prosenttia (2022: 29 %). Esihenkilöt myönsivät poissaoloja ilman todistusta vuonna 2023 keskimäärin 5,7 kalenteripäivää/henkilötyövuosi (2022: 6,6 kpv/htv). Esihenkilö saa myöntää enintään seitsemän kalenteripäivän sairausloman ilman todistusta.

Toimiala	Kpv	Henkilö-sivukulut	Yhteensä 2023	Yhteensä 2022
Konsernipalvelut	1636	10,1	14,1	-3,9
Sivistys	37255	19,4	22,3	-2,9
Tekniikka ja ympäristö	13774	24,8	25,8	-1,0
Yhteensä	52665	20,0	22,7	-2,7

Vuonna 2023 välittömien sairauspoissaolokustannusten osuus palkoista oli 4,18 prosenttia (v. 2022: 5,19 %). Työtaturmista johtuneita poissaoloja oli keskimäärin 0,8 kalenteripäivää/henkilötyövuosi (2022: 0,7 kpv/htv).

Työtapatumia sattui vuonna 2023 yhteensä 253, mikä oli hieman edellisvuotta vähemmän (2022: 258). Työtaturmien lukumäärässä ei ole ollut suuria muutoksia kuluneiden vuosien aikana.

Tarkastuslautakunnan huomio

Henkilöstö on kaupungin tärkein voimavara. Henkilöstön hyvinvointi, motivaatio ja laadukas esimiestyys vaikuttavat monella tapaa toiminnan tuottavuuteen ja tuloksiin. Henkilöstön määrän ja osaamisen tulee vastata palvelutarpeita. Mitoitus on sopeutettava myös taloudellisiin raameihin.

Tarkastuslautakunnan kysymys 2

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sairauspoissaolojen vähentämiseksi olisi asettava sekä poissaolopäiviin että niiden aiheuttamiin kustannuksiin asetetut pitkän aikavälin vuosittain seurattavat tavoitteet. Samalla esimiehen valmiuksia arvioida sairausloman perusteet, tarve ja pituus pitää tarkastella kriittisesti yhteistoiminnassa työterveyshuollon kanssa.

Mihin toimenpiteisiin kaupunginhallitus aikoo ryhtyä sairauspoissaolojen vähentämiseksi ja henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi?

Valtuuston asettamien tavoitteiden saavuttaminen

Kouvolan kaupungin strategia

Strategiassa valtuusto päättää kaupungin toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Sen tulee perustua arvioon kaupungin nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista tehtävien toteuttamiseen. Strategiassa määritellään myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat

strategiaa ja edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kaupunkistrategia vuoteen 2032 "Kouvola – Kaakkois-Suomen keskus; aktiivisten kaupunki keskel kaikkee" hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 19.9.2022 (Kaupunkistrategia 2032 "Kouvola – Kaakkois-Suomen keskus" - Kouvola kaupunki).

Kuntalain mukaan strategiaa on tarkasteltava kerran valtuustokaudessa. Vieressä olevassa taulukossa esitetään koko kaupunkia koskevat suunnitelmakauden (2023-2026) tavoitteet. Suunnitelmakauden tavoitteet ohjaavat vuosittaisen työtä. Lähtöarvo on uusien saatavilla oleva vuosittainen arvo ja tavoitearvo suunnitelmakauden lopun eli vuoden 2026 tavoite.

Strategiaan määritellyt tavoitteet ovat:

1. Asuminen: Turvallinen kotipesä
2. Liikunta ja kulttuuri: Värikäs pelikenttä
3. Kestävä elämäntapa: Luonnollinen perusta
4. Kasvatus ja opetus: Kaikkien kampus
5. Työelämä: Moderni työmahdollisuuksien keskus sekä
6. Yrittäminen: Logistisesti keskellä kaikkea.

Mittari	Lähtöarvon ajankohta	Lähtöarvo	Tavoitearvo 12/2026	Toteuma 12/2023
Opiskelijat kpl	12/2020	7 905	8 900	8 259
Yritykset kpl	12/2021	4 847	5 000	4 949
Työpaikat kpl	12/2020	29 545	31 000	30 171
Työllisyysaste %	12/2020	67,4	71,0	71,1
Kuntien välinen nettomuutto kpl	12/2021	-243	0	-388

Tarkastuslautakunnan huomio

Kouvolan kaupungin strategiset tavoitteet eivät suoraan kerro, miten ja mihin suuntaan kaupunkia kehitetään. Sisällöltään tavoitteet ovat toteavia. Kaupunkistrategiassa ei ole kuvattu tavoitteiden saavuttamiseksi ohjaavia mittareita esimerkiksi talouden, tuottavuuden ja vaikuttavuuden osalta.

Esimerkkinä konkreettisista strategisista tavoitteista ja niihin liittyvistä mittareista on Lappeenrannan kaupungin strategia (www.lappeenranta.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksen-teko/strategia/strategian-paatavoitteet-ja-mittarit).

Sitovien tavoitteiden arviointi

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tavoitearvioinnissa arviointikriteerinä on valtuuston asettama tavoite ja sille asetetut mittarit. Mittareiden toteuma on esitetty kukin erikseen, mikäli samalle tavoitteelle oli määritelty useampi mittari.

Vuoden 2023 toimielinten kaupunkistrategiaa toteuttavat sitovat tavoitteet (yhteensä 23 kpl, 17 mittaria) jakautuivat toimielimittäin seuraavasti:

- kaupunginhallitus/konsernipalvelut 6 kpl
- kasvatus- ja opetuslautakunta 3 kpl
- liikunta- ja kulttuurilautakunta 2 kpl
- tekninen lautakunta 10 kpl ja
- Kymen jätelautakunta 2 kpl

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen käyttötalouden toimintakateen toteuma oli n. 3,9 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Toimintatulot kokonaisuudessaan toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti. Suurimmat poikkeamat ovat muissa toimintatuloissa, tuissa ja avustuksissa sekä myyntituotoissa. Vastaavasti tuet ja avustukset ylittivät budjetoidun n. 0,7 milj. eurolla johtuen suurimaksi osaksi hyvinvoinnin hankkeille kirjatusta projektisatavista ja myyntituotot ylittivät talousarvion n. 0,2

milj. euroa johtuen suurimmaksi osaksi tilapalveluiden laskutuksista. Toimintamenot alittuivat n. 4,0 milj. euroa johtuen suurimmaksi osaksi aineet, tarvikkeet ja tavarat, palveluiden ostojen sekä avustuksien muutettua talousarviota alhaisemmasta määrästä. Suurin syy alitukseen on, että lämmityskustannuksien yksikköhinnat pysyivät maltillisena.

Valtuuston hyväksymät toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2023

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Asuminen: Kouvola on turvallinen kotipesä

Talousarviotavoite:

Ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys.

Tilannekuvaus:

Edunvalvontasuunnitelma ja siihen liittyvät edunvalvontakortit on päivitetty ja hyväksytty kaupunginhallituksessa 6.11.2023. Suunnitelmaa toteutetaan tavoitteiden mukaisesti ja edunvalvontakärjet ovat edelleen liikennehankkeet, yliopistotasoinen koulutustarjonta ja turvallisuus.

Mittari	Lähtöarvo 12/2021	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Kaupungin hankintojen paikallisuusaste	52,4 %	52,4 %	48,1 %

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Kestävä elämäntapa: Kouvola on luonnollinen perusta

Talousarviotavoite:

Hyvinvointipalveluiden saatavuuden varmistaminen ja vaikuttavuuden edistäminen.

Tilannekuvaus:

Yhteistyötä tehdään laajasti eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa. Kymenlaakson hyvinvointialueen ja kuntien välinen strateginen yhteistyösopimus valmistui ja eri sidosryhmien yhteistyöstä on sovittu.

Tarkastuslautakunnan huomio

Hankintojen paikallisasetta kuvaavaa mittariston sisältö on tarkistettava ja avattava lukijalle. Todettakoon, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kaupunki on jatkossakin keskeinen "hyvinvointipalvelujen" tuottaja.

Tarkastuslautakunnan kysymys 3

Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteita ja niihin liittyviä mittareita ei talousarviossa ole, vaikka esimerkiksi hyvinvointikertomus tai maakunnallinen arjen turvallisuussuunnitelma voisivat sellaisia tarjota.

Miten tämä epäkohta voidaan strategiassa ja talousarviossa korjata?

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Työelämä: Kouvola on moderni työmahdollisuuksien keskus

Talousarviotavoite:

TE-palvelujen hallittu siirto kunnalle.

Tilannekuvaus:

Laissa työvoimapalvelujen järjestämiseksi (380/2023) on nostettu lain tasoiseksi asiakirjaksi suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämisestä (15§). Järjestämisvastuupäätös ja em. suunnitelma on ollut valtuustossa päätettävänä 4.9.2023. Vaikuttavat työllisyyspolut - hanke on aloittanut toimintansa 1.4.2023 ja työ eteni suunnitellusti. TE24- uudistus eteni suunnitellusti tavoitteiden mukaisesti.

Mittari	Lähtöarvo 12/2021	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Määrä	0 kpl	5 kpl	3 kpl

Tarkastuslautakunnan huomio

Tilinpäätöksestä ei avaudu, miten hankkeeseen asetettuja tavoitteita mitataan. Vaikka hanke on edennyt, ei tästä selviä, mitkä osat ovat jääneet toteutumatta.

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Uudet toimintatavat

Talousarviotavoite:

Digitalisaatio on näkyvässä roolissa toimintaprosessien kehittämisessä

Tilannekuvaus:

Organisaation digitalisointikyvykkyyttä on kasvatettu OSKU osaava kunta -hankkeen toimesta järjestämällä syksyllä prosessikoulutuksia toimialoille. Digitalisaatiosuunnitelman ylätasen tavoitteita on edelleen tarkennettu. MS Azure -ympäristön osalta on saatu valmiiksi tekninen arkkitehtuurikuva, tavoitetila ja hallintamalli.

Mittari	Lähtöarvo 12/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Koulutustilaisuuksien määrä	0 kpl	4 kpl	14 kpl

Tarkastuslautakunnan huomio

Uudet toimintatavat ei ole kaupunkistrategian tavoite, vaan strategiaan liittyvä toiminnan linjaus. Hankkeiden määrään asetettuja mittareita ei ole käsitelty tilinpäätöksessä, vaikka niihin tilannekuvauksessa viitataan ja ne oli talousarviossa mainittu.

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen

Talousarviotavoite:

Henkilöstöjohtaminen kehittyä ja työhyvinvointi paranee.

Tilannekuvaus:

Henkilöstöohjelman kehittämistoimenpiteitä määritelty osana strategian tiekarttojen valmistelua. Johtoryhmien valmennukset päättyivät vuonna 2023. Syksyllä valmistettiin Ennakoinnin voimalle pidempään työuraan -hanketta. Kehityskeskusteluprosessi on uudistettu ja työhyvinvointikyselyn uudistaminen on käynnissä. Palkkausjärjestelmiä kehitetty 1.6.2023 paikallisilla järjestelyillä. Palkkausjärjestelmien kehittäminen käynnissä TS-sopimuksen ja muutamien yksittäisten hinnoittelujen osalta.

Mittari	Lähtöarvo 12/2021	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Sairauspoissaolot	17 kpv/htv	16,8 kpv/htv	20 kpv/htv ☹️

Tarkastuslautakunnan huomio

Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen ei ole kaupunkistrategian tavoite, vaan strategiaan liittyvä toiminnan linjaus. Sairauspoissaolojen osalta on jääty tavoitteesta. Tilannekuvauksen (ja henkilöstökertomuksen) perusteella huolestuttavaan tilanteeseen on kuitenkin reagoitu. Talousarviossa oli tavoitteen mittariksi asetettu myös "henkilöstön fiilismittari", jota ei tässä yhteydessä käsitelty. Asetetulle mittarille ei ollut talousarviossa määritelty tavoitetasoa.

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Hallittu vakaa talous

Talousarviotavoite:

Talouden tasapainottaminen ja toiminnan tehostaminen.

Tilannekuvaus:

Osana talousarviota 2024 ja taloussuunnitelmaa 2024-2027 on hyväksytty merkittävästi talouden tasapainottamistoimenpiteitä. Palvelujen kustannustarkastelua ja tuottavuutta tarkastellaan edelleen.

Mittari	Lähtöarvo 12/2021	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Toimintakatteen muutosprosentti	5,3 %	65,7 %	66,9 % ☺️
Oman organisaation toteutuneet palkkatukijaksot	276 kpl	290 kpl	262 kpl ☹️
Kiinteistöjen myynti	25 803 m ²	25 000 m ²	937 m ² ☹️

Tarkastuslautakunnan huomio

Hallittu vakaa talous ei ole kaupunkistrategian tavoite, vaan strategiaan liittyvä toiminnan linjaus.

Tarkastuslautakunnan kysymys 4

Kiinteistöjen osalta olisi päästävä myynnin, käyttöasteen, määrän ja korjausvelan osalta eteenpäin. Kiinteistöjä myytiin 937 m², tavoite oli 25 000 m².

Millä toimenpiteillä kaupunginhallitus varmistaa, että kiinteistöjen myynnissä päästään eteenpäin kohti tavoitetta, oikeudessa keskeneräisenä olevasta Hemsö-kaupasta huolimatta?

Sivistys: Kasvatus- ja opetuslautakunta

Lautakunnan toimintakate ylittyi 3,4 milj. euroa (102,4 %). Toimintatulot toteutuivat 1,5 milj. euroa talousarviota suurempina. Merkittävin poikkeama, 1,0 milj. euroa, oli tukien ja avustusten ennakoitua paremmassa kertymässä. Avustuksia nostivat lisärahoitukset, joita ei voi talousarviolaadinnassa huomioida. Toimintamenot ylittivät talousarvioon nähden 4,9 milj. euroa. Henkilöstökustannusten ylitys (3,1 milj.) johtui pääosin palkkauksen kertaerästä, palvelutarpeen lisäyksestä sekä sijaiskus-

tannuksista. Palvelujen ostot olivat 26,3 milj. euroa eli kasvua 2,5 milj. euroa talousarvioon verrattuna. Kuljetuskustannukset ylittivät 1,0 milj. euroa johtuen kuljetusten indeksikorotuksesta sekä harkinnanvaraisten kuljetusten lisääntymisestä. Palveluseteliostoissa ylitys oli 0,9 milj. euroa johtuen sopimusten indeksikorotuksesta. ICT-palvelut toteuma oli 0,4 milj. euroa talousarviota suurempi. Majoitus- ja ravitsemispalvelut ylittivät 0,4 milj. euroa.

Valtuuston hyväksymät toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2023

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Kestävä elämäntapa: Kouvola on luonnollinen perusta

Talousarviotavoite:

Lasten ja nuorten hyvinvointi paranee

Tilannekuvaus:

Move –liikuntakyselyn mukaan liikkumattomuus 5. ja 8. lk osalta on 44.7 % heikolla tasolla. Kehittävä palaute varhaiskasvatuksessa tulosten mukaan kuormittavan liikkumisen määrä on vähentynyt. Laatukyselyn mukaan perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kokonaishyvinvoinnin ka oli 4.9 (asteikolla 1–6). Suurin osa nuorista voi hyvin. Ne, jotka voivat huonosti, voivat entistäkin huonommin. Kouluterveyskyselyn mukaan sekä ala- että yläkoululaisten lasten ja nuorten ahdistuneisuus on lisääntynyt kahden viimeisen vuoden aikana Kouvola.

Mittari	Lähtöarvo 12/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Lasten ja nuorten hyvinvointikysely (1-5)	4,5	3,5	4,5

Tarkastuslautakunnan kysymys 5

Lasten ja nuorten hyvinvointia koskeva tavoite ja kyselyn tulos (4,5) ei näyttäisi heijastavan laajempaa huolestuneisuutta lasten ja nuorten tilasta. Tavoite on asetettu huomattavasti alemmaksi kuin lähtötaso, vaikka tavoitteena on hyvinvoinnin paraneminen. Move-liikuntakysely voisi olla osa tavoitteeseen liittyvää mittaristoa.

Miten lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä tavoitteita ja niitä koskevaa mittaristoa on tarkoitus kehittää?

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Kasvatus ja opetus: Kouvola on kaikkien kampus

Tavoite:

Nuorten kansainvälistymis- ja digitaidot sekä digitaaliset ympäristöt paranevat

Keskeiset toimenpiteet:

Varhaiskasvatuksen digiympäristöjä kehitetään. Digisuunnitelman mukaiset toimenpiteet jalkautuvat perusopetukseen ja lukioon. Digitutorit toimivat perusopetuksessa edistymisen tukena. Käynnistetään kansainvälisiä projekteja eri aihe alueilla ja tuetaan opiskelijoiden kansainvälistä vuorovaikutusta. Kansainvälinen nuorisovaihto Tehtaanmäen koululla yhteistyössä Xamk ja Nuorisokeskus Anjala.

Mittari	Lähtöarvo 12/2021	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Uudet palveluprosessit, joissa hyödynnetään digitaalisuutta	0	10	6

Tavoite:

Tarjoamme lapsille ja nuorille kasvualustan, joka tukee sosiaalisuutta ja vuorovaikutustaitoja sekä kestävä elämäntapaa.

Keskeiset toimenpiteet:

Oppilaat ja opiskelijat ovat osallisia itseään koskevissa ratkaisuissa ja niiden valmistelussa. Toimintaympäristöissä panostetaan arkipäivän vuorovaikutuskulttuuriin ja tuetaan yhteisöllisyyttä. Ympäristökasvattajien verkosto käynnistyy tukien koulujen ympäristökasvatustyötä. Varhaiskasvatuksessa lasten vuorovaikutus- ja tunnetaitoja vahvistetaan sekä lasten syrjäytymistä ehkäistään tukemalla vahvasti leikkiä oppimisen ja kehityksen keskeisenä tekijänä. Lasten monilukutaitoa ja digitaalista osaamista vahvistetaan varhaiskasvatuksessa. Lasten luontosuhdetta vahvistetaan sekä tuetaan lapsen kestävä elämäntavan taitoja. Urheilulukion käynnistyminen ja korkeakoulu opintojen mahdollistaminen lukiokoulutuksessa.

Tarkastuslautakunnan kysymys 6

Oppimiseen ja taitoihin liittyviin tavoitteisiin ei liity oppimistulosten mittaamista. Kaupunkistrategia ei ohjaa sivistystoimialaa riittävästi opetuksen laadulliseen kehittämiseen ja vertailtavuuteen oppilaitosten ja koulujen välillä.

Miten kehitetään opetustoimen tavoitteita siten, että opetuksen ja oppimisen taso pystytään mittaamaan?

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen

Tavoite:

Henkilöstön hyvinvointi

Keskeiset toimenpiteet

Kaopin johtamisen kehittäminen on painopisteenä 2023. Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan kokonaispedagogista jaettua johtajuutta sekä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä valintoja.

Mittari	Lähtöarvo 12/2021	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Henkilöstön fiilismittari (1-5)	3,45	3,75	3,45

Tarkastuslautakunnan huomio

Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen ei ole kaupunkistrategian tavoite, vaan strategiaan liittyvä toiminnan linjaus.

Sivistys: Liikunta- ja kulttuurilautakunta

Toimintakatteen toteuma oli 95,8 %. Toimintatuotot toteutuivat 0,4 milj. euroa talousarviota suurempina saatujen avustusten suuremman määrän ansiosta, lisäksi muihin toimintatuottoihin kirjattiin lahjoituksena saadun taidekokoelman tasearvo noin 0,6 milj. euroa. Myyntituotot ja maksutuotot jäivät talousarviota pienemmiksi mm. uimahallien sulkujen vuoksi. Toimintamenot toteutuivat

0,7 milj. euroa talousarviota pienempinä. Talousarvion tilavuokrissa oli mukana käytöstä poistunut Haanojan liikuntahalli. Lisäksi sisäisten kone- ja laitevuokrien määräytymisperiaatteet päivitettiin vuoden aikana, joten liikunnan koneiden ja laitteiden vuokrat alenivat talousarvioon arvioidusta summasta.

Valtuuston hyväksymät toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2023

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Liikunta ja kulttuuri: Kouvola on värikäs pelikenttä

Talousarviotavoite:

Monipuolinen liikunta- ja kulttuuritarjonta

Tilannekuvaus:

Kulttuuri-ohjelma ja liikuntaohjelma ovat valmistuneet ja hyväksytty lautakunnassa.

Aktiivipuistojen suunnittelu on kesken resurssipulan vuoksi, vaikka kaikkien alueiden aktiivipuistokyselyt on tehty.

Liikkuvakouvola-somekanava on vakiinnuttanut paikansa liikuntapalvelujen tiedotuskanavana.

Kulttuuritapahtumien kävijämäärät selvässä nousussa. Uusi Kuusaa still@live -tapahtuma. Syksyllä "Ikä on vain numero" -konserttisarja sai erinomaisen vastaanoton.

Kansalaisopiston kurssitarjonnassa 48 uutuuskurssia.

Talousarviotavoite:

Saavutettava lasten ja nuorten harrastustoiminta

Tilannekuvaus:

Lasten ja nuorten liikunnan harrastamismahdollisuuksista tiedotettu aktiivisesti verkkosivuilla, yleisövuoroja lisätty mahdollisuuksien mukaan.

Lasten ja nuorten lukutaitotyötä tehtiin vuonna 2023 aktiivisesti, Erytyslasten kulttuurikerhot (tanssi-, taide, teatteri-, musiikki-, bändikerho) keräsivät hyvin osallistujia.

Taiteen perusopetusyhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa jatkunut. Päiväkodeissa 75 taiteen perusopetuksen ryhmää, joissa opiskellaan kuvataidetta, sanataidetta ja musiikkia.

Tarkastuslautakunnan huomio

Vaikka liikuntapaikkojen kävijämäärä laski, ovat tulokset pääosin tavoitteiden mukaiset ottaen huomioon toiminnan resurssit.

Tarkastuslautakunnan kysymys 7

Liikuntapaikkojen ja kulttuuritapahtumien kävijöiden lukumäärän ohella laadullinen arviointi ml. asiakaspalaute antaisi konkreettisemmän kuvan palvelujen kehittymisestä ja perusteita jatkosuunnittelulle.

Miten tavoitteita ja niitä koskevia mittareita kehitetään?

Tekninen lautakunta

Lautakunnan alaisten palveluiden talous toteutui vuonna 2023 kokonaisuutena hyvin. Toimintatuotot ylittyivät noin 1,8 milj. euroa. Merkittävin kasvu oli maanvuokra- ja myyntituloissa sekä joukkoliikenteen myyntituloissa. Toimintakulut ylittyivät noin 1,5 milj. euroa, mikä johtuu runsaslumisista sekä sääoloiltaan poikkeuksellisista talvikuukausista. Määrärahavaraukset ylittyivät eniten palveluiden ostoissa yhdyskuntatekniikassa ja kiin-

teistöpalveluissa. Palvelunostojen määrärahat ylittyivät toistuvasti näissä palveluissa mikä on merkki siitä, että talvikunnossapidon määrärahavaraus on teknisen lautakunnan talousarviota suunniteltaessa alimitoitettu. Yhdyskuntatekniikan palvelussa tehtiin talouden sopeuttamistoimia kesä- ja talvikunnossapidossa. Talousarvio-omuuksien johtuu joukkoliikenteen siirtymisestä teknisen lautakunnan alaisuuteen 1.6.2023.

Valtuuston hyväksymät toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2023

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Asuminen: Kouvola on turvallinen kotipesä

Talousarviotavoite:

Infran korjausvelan kasvun pysäyttäminen ja pienentäminen.

Tilannekuvaus:

Korvausinvestointien määrä oli 79,3 % perushankkeiden investointien toteutumisesta 12/2023. Ritaläkaivojen huoltojen osalta tilauksia tehtiin huomattavasti huollettuja määriä enemmän, mutta palveluntuottaja ei saanut niitä tehtyä.

Mittari	Lähtöarvo 12/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Korvausinvestointien euro-määräinen osuus investoinneista	68 %	65 %	79.3 %
Tarkastetut/huolletut ritaläkaivot	1 093 kpl	900 kpl	299 kpl

Talousarviotavoite:

Rakentamislupaprosessin kesto (hakemuksen jättämisestä lupapäätökseen) pois lukien asiakkaan täydentämiseen käyttämä aika.

Tilannekuvaus:

Rakentamisen lupien käsittelyn nopeus on talousarvion mukaisessa tavoitteessa.

Mittari	Lähtöarvo 08/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Lupaprosessin keskimääräinen kesto	22 päivää	25 päivää	23 päivää

Talousarviotavoite:

Ranta-asumisen edistäminen. Ranta-asumisen edistämishankkeen (Maanomistajien aloitteet 2020 ja Pyhäjärvi Iso-Ruhmas) työohjelman mukaiset kaavoituskohteet ovat ehdotusvaiheen valmistelussa.

Tilannekuvaus:

Rantaleiskaavoista Kymijoen keskiosan rantaosayleiskaava (royk) hyväksyttiin kesäkuussa valtuustossa ja työstetty Kymijoen Pohjoisosan royk ehdotusvaiheeseen. Maaomistajakaavaan tehtiin viranomaisten vaatimuksista kesän aikaan lisäselvityksiä, kaava etenee ehdotusvaiheeseen alkuvuodesta 2024. Pyhäjärvi-Iso Ruhmas royk ei ole ehditty edistämään, koska Kymijoen Pohjoisosan royk on priorisoitu.

Talousarviotavoite:

Ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys.

Tilannekuvaus:

Kouvolan kaupungin järjestämässä joukkoliikenteessä tehtiin vuonna 2023 yhteensä yli 1,3 miljoonaa matkaa. Luku ylitti edellisen vuoden matkustajamäärän reilusti, ja ensimmäistä kertaa koronapandemian aiheuttaman matkustajien vähenemisen jälkeen ylitettiin vuoden 2019 taso. Nousua edellisen vuoden matkustajamääriin oli lähes kaikissa lipputyypeissä ja matkustajaryhmissä.

Mittari	Lähtöarvo 12/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Joukkoliikenteen nousujen määrä	1 137 248 kpl/v	1 150 000 kpl/v	1 334 012 kpl/v 😊

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Liikunta ja kulttuuri: Kouvola on värikäs pelikenttä

Talousarviotavoite:

Kävelyn, pyöräilyn ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksien lisääminen.

Tilannekuvaus:

Uudet jalkakäytävä-polkupyörä-tiet (Sepäntie, Uimahallintie, Myllypuronkuja, Valkealanväylä, Lautarontie) valmistuivat. Suojateitä parannettiin (Kauppalankatu) ja niille rakennettiin keskisaarekkeita (Myllypuronkatu, Ahlmanintie). Bussipysäkeille asennettavat uudet pyöräkatokset ovat valmiit. Pyöriteitä uudelleen päällystettiin yhteensä 2,5 km.

Mittari	Lähtöarvo 12/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	4 kpl/v	7 kpl/v	11 kpl/v 😊

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Kestävä elämäntapa: Kouvola on luonnollinen perusta

Talousarviotavoite:

Käyrälammen alueen kehittäminen.

Tilannekuvaus:

Rakennusurakan kilpailutus oli valmistelussa loppuvuodesta. Osa laiturin esteettömyyslementeistä asennettiin keväällä (ramppi). Lautaron kevyen liikenteen väylä sekä Käyräjoen ylittävän sillan rakennustyöt marraskuussa. Pääosa ulkoilureitin opasteista asennettiin loppusyksyllä. Vt 6:n varrelle tulevan melunsuojauksen toteuttaminen siirtyi ELY:n kanssa käytyjen neuvottelujen vuoksi seuraavalle vuodelle.

Mittari	Lähtöarvo 12/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Toteutetut toimenpiteet	0 kpl/v	7 kpl/v	4 kpl/v 😞

Talousarviotavoite:

Ympäristövahti -palvelu otettu kaupungin toimijoiden käyttöön ympäristöohjelman ja hinku-tavoitteiden seurannassa. Tiedostetaan toiminnan vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja hiilineutraaliustavoitteisiin.

Tilannekuvaus:

Ympäristövahti-palvelu on otettu laajasti käyttöön ja suurin osa ylläpitäjistä tekee sinne tarvittavat kirjaukset. Palveluun kertyy tietoa ympäristöohjelman edistämiseksi tehdyistä toimista sekä numeerista dataa sovittujen mittareiden mukaisesti. Osa toimenpiteiden mittareista on vielä määrittämättä ja palvelussa on ollut ajoittain teknisiä ongelmia, jotka kuitenkin on saatu ratkaistua. Palveluun tehty merkinnät, raportit ja mittariarvot ovat tallessa yhdessä paikassa ja hyödynnettävissä.

Mittari	Lähtöarvo 12/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023	
Ympäristöohjelman toimenpiteiden kirjaukset	16 %	100 %	85 %	☹️

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Yrittäminen: Kouvola on logistisesti keskellä kaikkea**Talousarviotavoite:**

Kaupungin yritystonttivarannon kasvattaminen.

Tilannekuvaus:

Liisakarhunmäen alueen rakennusurakka on valmis ja vastaanotettu (toteutumisaste 12/2023 = 100 %). Tervaskankaan ja Hiivurin asemakaavat ovat ehdotusvaiheessa.

Mittari	Lähtöarvo 12/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023	
Toteutumisaste	0 %	100 %	50 %	☹️

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen**Talousarviotavoite:**

Asiakastytyväisyyden pitäminen hyvällä tasolla ja/tai kohottaminen.

Tilannekuvaus:

Asiakastytyväisyyttä seurataan. Asiakaspalautteen määrä on laskenut verrattuna edellisvuosiin.

Mittari	Lähtöarvo	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023	
Kiinteistöpalvelujen asiakastytyväisyys (1-4)	3.20 (12/2022)	3.20	3.20	😊
Viranomaistoiminnan asiakastytyväisyys (1-10)	6.80 (08/2022)	7.00	7.22	😊

Talousarviotavoite:

Fiilismittauksen tulos hyvällä tasolla ja vastaajien määrän lisääminen.

Tilannekuvaus:

Henkilöstön viimeisin fiilismittaus toteutettiin joulukuussa 2023. Työhön tyytyväisten tai erittäin tyytyväisten osuus koko vuoden keskiarvolla mitattuna oli laskenut yhdellä prosenttiyksiköllä vuoden 2022 67 %:sta vuoden 2023 66 %:iin. Työhön tyytymättömien osuus koko vuoden keskiarvona oli kasvanut 8 %:sta 9 %:iin.

Mittari	Lähtöarvo 08/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023	
Erittäin tyytyväisten ja tyytyväisten osuus	65 %	70 %	66 %	☹️

Talousarviotavoite:

Sairauspoissaolojen ja työssä tapahtuvien tapaturmien väheneminen.

Tilannekuvaus:

Sairauspoissaolot ovat kasvaneet vuoden takaisesta. Työtapaturmien vähentämisessä ei päästy tavoitteeseen, mutta ne vähenivät vuonna 2022 tapahtuneesta 47 tapaturmasta vuonna 2023 tapahtuneeseen 40 tapaturmaan.

Mittari	Lähtöarvo 08/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Terveysprosentti	23 %	45 %	13.5 %
Työtapaturmien lukumäärä	32 kpl	30 kpl	40 kpl

Tarkastuslautakunnan huomio

Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen ei ole kaupunkistrategian tavoite, vaan strategiaan liittyvä toiminnan linjaus. Varsin monessa kohdin on toteuma tavoitetta alempi, missä taustalla on myös talouden tasapainottamistoimenpiteitä.

Kymen jätelautakunta

Kymen jätelautakunnan talous toteutui miltei suunnitelman mukaisesti. Henkilöstömenot olivat arvioitua pienemmät kokoaikaisen hallintosihteerin siirryttyä muihin

tehtäviin kesken vuoden. Jätelautakunnan perustamissopimuksen mukaisesti Kymenlaakson Jäte Oy:lle hyvitetiin ylijäämää 12 673,53 euroa.

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Asuminen: Kouvola on turvallinen kotipesä**Talousarviotavoite:**

Tyytyväinen asiakas.

Tilannekuvaus:

Tavoitearvo ylittyi ja toteuma oli lähtöarvoa huomattavasti suurempi.

Mittari	Lähtöarvo 08/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Käsittelyaika (päivää)	23 pv	42 pv	66 pv

KAUPUNKISTRATEGIAN TAVOITE: Kestävä elämäntapa: Kouvola on luonnollinen perusta**Talousarviotavoite:**

Tiedotuksen kehittäminen.

Tilannekuvaus:

Uusien nettisivujen alusta on valmis ja sisällönsyöttö käynnissä.

Mittari	Lähtöarvo 08/2022	Tavoitearvo 12/2023	Toteuma-arvo 12/2023
Toteutumisaste	30 %	100 %	70 %

Tarkastuslautakunnan huomio

Asiakaspalveluun liittyvä tilannekuvaus ei anna selkeää kuvaa tavoitteen toteutumisesta.

Yhteenveto kaupunkistrategiaa tukevien tavoitteiden toteutumisesta

Mittaristo

- 0-2** Tavoitetta ei saavutettu, arviot 0-2 vaativat toimenpiteitä
3-4 Tavoite saavutettiin tyydyttävästi ja on hyväksyttävällä tasolla
5 Tavoite saavutettiin erinomaisesti

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittaristo (0-5)	Huomioita
ASUMINEN: Kouvola on turvallinen kotipesä	Ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys (hallitus). Hankintojen paikallisuus.	2	Paikallinen hankinta käsitteenä vaatii tarkentamista.
	Infran korjausvelan kasvun pysäyttäminen ja pienentäminen (tekninen).	3	
	Rakentamislupaprosessin kesto pois lukien asiakkaan täydentämiseen käyttämä aika (tekninen).	2	
	Ranta-asumisen edistäminen (tekninen)	3	Osa tavoitteesta toteutunee 2024
	Joukkoliikenne (tekninen)	4	Mittarina nousujen määrä
	Tyytyväinen asiakas (jätelautakunta)	1	Mittarina käsittelyaika

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittaristo (0-5)	Huomioita
LIIKUNTA JA KULTTUURI: Kouvola on värikäs pelikenttä	Monipuolinen liikunta- ja kulttuuritarjonta	3	Perustuu sanalliseen tilannekuvaukseen, mittaria (kuten asiakastytyväisyys) ei ole
	Saavutettava lasten ja nuorten harrastustoiminta.	3	
	Kävelyn, pyöräilyn ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksien lisääminen (tekninen)	5	

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittaristo (0-5)	Huomioita
KESTÄVÄ ELÄMÄNTAPA: Kouvola on luonnollinen perusta	Hyvinvointipalveluiden saatavuuden varmistaminen ja vaikuttavuuden edistäminen (hallitus)	3	Mittaria ei ole, eikä tavoite liity hyte-kertoimen parantamiseen
	Lasten ja nuorten hyvinvointi paranee (kasvatus ja opetus).	3	Tavoitetaso on nykytilaa heikempi
	Käyrälammen alueen kehittäminen (tekninen)	2	Osa hankkeesta siirtynyt vuodelle 2024
	Ympäristövahti-palvelu otettu kaupungin toimijoiden käyttöön ympäristöohjelman ja hinku-tavoitteiden seurannassa. Tiedostetaan toiminnan vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja hiilineutraaliustavoitteisiin (tekninen)	2	Palvelun käyttöönotto on vielä kesken
	Tiedotuksen kehittäminen (jätelautakunta)	2	Uudet nettisivut eivät valmistuneet

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	(Mittaristo 0-5)	Huomioita
KASVATUS JA OPETUS: Kouvola on kaikkien kampus	Nuorten kansainvälistymis- ja digitaidot sekä digitaaliset ympäristöt paranevat (kasvatus ja opetus)	2	Tavoitteisiin ei liity oppimisen mittaamista
	Tarjoamme lapsille ja nuorille kasvualustan, joka tukee sosiaalisuutta ja vuorovaikutustaitoja sekä kestäväää elämäntapaa (kasvatus ja opetus)	3	Perustuu sanalliseen kuvaukseen, ei erillistä mittaria

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittaristo (0-5)	Huomioita
TYÖELÄMÄ: Kouvola on moderni työmahdollisuuksien keskus	TE-palvelujen hallittu siirto kaupungille (konserni)	2	Mittari ei avaudu lukijalle

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittaristo (0-5)	Huomioita
Yrittäminen: Kouvola on lo- gistisesti keskellä kaikkea	Kaupungin yritystontti- varannon kasvattaminen (tekninen)	2	Osa hankkeista on kesken

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittaristo (0-5)	Huomioita
Kaupunkistrategiaa tukevat toiminnan linjaukset	Uudet toimintatavat: Digitalisaatio on näkyvässä roolissa toimintaprosessien kehittämisessä (hallitus)	4	
	Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen: Henkilöstöjohtaminen kehittyy ja työhyvinvointi paranee (hallitus).	2	Sairauspoissaolot
	Hallittu vakaa talous: Ta- louden tasapainottaminen ja toiminnan tehostaminen (hallitus).	2	Palkkatukijaksot, kiinteistö- jen myynti
	Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen: Henkilöstön hyvinvointi (kasvatus ja opetus).	2	Koskee vain kasvatusta ja opetusta
	Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen: Asiakastyytyväisyyden pitä- minen hyvällä tasolla ja/tai kohottaminen (tekninen).	3	Asiakastyytyväisyyden arvosanat tyydyttäviä
	Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen: Fii- lismittauksen tulos hyvällä tasolla ja vastaajien määrän lisääminen (tekninen).	3	
	Hyvinvoiva henkilöstö ja osallistava johtaminen: Sairauspoissaolojen ja työs- sä tapahtuvien tapaturmien väheneminen (tekninen).	2	Mittarina terveysprosentti. Tapaturmat lisääntyneet

Tarkastuslautakunnan huomio

Tavoitteista jäi toteutumatta esitetyillä kriteereillä 13, joista osa toteutunee vuoden 2024 aikana. Kaupunkistrategiaan kirjatusta tavoitteista työelä-
mää ja yrittämistä käsitellään vuositasolla kutakin
vain yhdessä tavoitteessa, mikä on talousarvion
laadinnassa ja tavoitteiden määrittelyssä selkeä
puute. Eräs vaihtoehto olisi käsitellä pääosa
kaupunkistrategiaa tukevista linjauksista, lähinnä
henkilöstöä koskevat asiat, yhdellä koko kau-
punkia koskevalla kyselyllä ja sitä täydentävällä
sisäisellä arvioinnilla, jolloin vältettäisiin erilliset
toimialoja koskevat henkilöstökyselyt ja voitaisiin
henkilöstöjohdossa arvioida paremminkin koko
henkilöstön tilaa.

Tarkastuslautakunnan kysymys 8

Kaupunkistrategiaa tukevista tavoitteista 13/25
ei toteutunut edes tyydyttävällä tasolla ja keski-
arvo kaikkien tavoitteiden toteutumista oli 2,6.
Tulos ei ole hyväksyttävällä tasolla.

Millä konkreettisilla toimenpiteillä varmistetaan,
että jatkossa kaupunkistrategian edistämistä
tukevat tavoitteet saavutetaan paremmin?

Työohjelman mukaiset kuulemiset, sidonnaisuusilmoitukset

KSS Energia (5.9.2023)

Kouvolan kaupungin omistusosuus 100 %. KSS Energia Oy myy sähköä, energiaosaamista, latausjärjestelyitä ja aurinkosähkön tuottamiseen liittyviä ratkaisuja koko Suomen alueella, vastaa sähkönjakelusta sekä kaukolämmityksestä ja maakaasun toimittamisesta Kouvolan seudun kodeille ja yrityksille.

Yleiskatsauksen lisäksi tarkastuslautakuntaa informoitiin yhtiön

- strategiasta ml. strategiset hankkeet
- toiminnan painopistealueista
- keskeisistä investoinneista ja
- henkilöstöjohtamisesta

Yhtiö on saavuttanut sille asetetut tavoitteet vuosina 2020–2022 varsin hyvin. Sijoitetun pääoman tuotto ja omavaraisuusaste ovat jääneet tavoitteista. Osinkoa yhtiö on pystynyt maksamaan omistajalleen vuosina 2020–2022 suunnitelmien mukaisesti.

Kaupungin omistajaohjaus on luonut edellytykset yhtiön menestykselliselle toiminnalle, vaikka ohjauksen tulisi tehokkaammin heijastaa markkinamuutoksia. Konserniohje on varmistanut tiedonkulun. Infrainvestointien yhteistä läpikäyntiä kaupungin teknisen toimen kanssa pidetään tehokkaana ja kaupunkitasoisen koordinaation kannalta hyvänä. Hallituksessa on riittävä energiatoimialan asiantuntemus.

Vuodelle 2023 asetettujen tavoitteiden saavuttaminen:

Tavoite	Mittari	Tulos	Arviointi (0-5)
Sijoitetun pääoman tuotto ≥ 10 %	Sijoitetun pääoman tuotto	26,7 %	5
Omavaraisuusaste $\geq 20,0$ %	Omavaraisuusaste	35,3 %	4
Osinko tilikaudelta 2023 $\geq 8,0$ M€ (maksetaan 2024)	Maksettavan osingon määrä	8,0 milj. euroa	4
Asiakastutkimusten tulosten keskiarvo $\geq 8,50$	Asiointimielikuva	8,28	3
Energian toimitusvarmuus sekä sähkön että lämmön osalta keskeytysaika $\leq 0,50$ h/asiakas	Keskeytysaika	0,65 h/sähkö 0,48 h/lämpö	2
Oman energiantuotannon kasvihuonepäästöt vähenivät vuoden 2019 tasosta 10 %/a vuoteen 2030 mennessä	Päästövähennä	-53,8 %	4
Sairauspoissaolot $\leq 10,0$ pv/hlö/vuosi	Työturvallisuus	11,2 pv	2

Tarkastuslautakunnan huomio

Kaupunkikonserniin kuuluvalla energiayhtiö on merkittävä voimavara ja sen omistajaohjauksen tulee palvella kaupunkistrategiaa. Myös alueellisen ja paikallisen huoltovarmuuden kannalta yhtiö on keskeinen toimija. Tavoitteet saavutettiin kannattavuuden osalta hyvin ja osinkoa pystyttiin maksamaan suunnitellusti.

Kouvola Innovation (28.11.2023)

Kouvola Innovation Oy on Kouvolan kaupungin kokonaan omistama yhtiö, jonka toimialana on Kouvolan kehittämis- ja elinkeinopalvelujen tuottaminen. Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiö ei tavoittele voittoa, eikä siten myöskään jaa osinkoa. Kouvola Innovation Oy:llä on kaksi sen kokonaan omistamaa tytäryhtiötä, Kouvolan Yritystilat Oy ja Railgate Finland Oy. Kouvolan Yritystilat Oy:n toimialana on kiinteistöjen hallinta, omistus ja vuokraus. Railgate Finland Oy:n toimialana on puolestaan logistiikka- ja terminaalialueen hallinnointi, kehittäminen ja vuokraus. Kouvola Innovation Oy:n 50 % omistama osakkuusyhtiö Kouvolan Yrityspalvelutalo Oy vuokraa tiloja ja tarjoaa yrittäjille kattavat palvelut ja verkostoitumismahdollisuudet saman katon alta.

Tarkastuslautakuntaa informoitiin mm. seuraavista toimintaan ja sen kehittämiseen vaikuttavista kokonaisuuksista:

- Kouvolan kaupungin ja Kinnon välinen palvelusopimus on tehty valtuustokaudelle 2021–2025. Vuosittain palvelusopimukseen tehdään tarvittaessa sisällöllisiä tai rahoituksellisia tarkistuksia.
- Vuodelle 2022 Kinnon palvelusopimuksen korvausta leikattiin miljoona euroa. Vuodelle 2023 palvelusopimuksen korvaus palautui vuoden 2021 tasolle. Vuodelle 2024 sopimuksen korvaus pienenee 250 000 eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.
- Kinnon strategia päivitettiin keväällä 2023 vastaamaan kaupungin uudistettua Kaupunkistrategiaa 2032 "Kouvola – Kaakkois-Suomen keskus". Strategian päivitykseen osallistettiin yrityksiä, yrittäjäjärjestöt ja paikkakunnalla toimivat oppilaitokset.

Vuodelle 2023 asetettujen tavoitteiden saavuttaminen:

Tavoite	Mittari	Tulos	Arviointi (0-5)
Asiakaskontaktien määrä 1200	Palveluita käyttäneiden tai henkilökohtaisesti kontaktoitujen määrä. Lähde: Kinnon asiakastietojärjestelmä	1 264 kpl	3
Seudulle perustettujen tai sijoittuneiden yritysten lukumäärän lisääminen (300), joista Kinnon palveluja käyttänyt (150)	Perustettujen tai sijoittuneiden yritysten määrä/ Kinnon palveluja käyttänyt (300/150). Lähde: Patentti- ja rekisterihallitus ja Kinnon asiakastietojärjestelmä	313/102 kpl	3
Toiminnan kehittämisen mahdollistava taloudellinen tulos -250 000 euroa	Emoyhtiö Kouvola Innovation Oy:n tilikauden tulos	-25 374 euroa	4
Asiakastytyväisyyssmittaus on tehty ja sen tulos on vähintään 3,8	Toiminnan kehittämistä ohjaava asiakastytyväisyyssmittaus asteikolla 1-5	4,4	5
Palvelusopimuksen vuosittavoitteista vähintään 75 % toteutuu	Toteuma vähintään 75 %	Toteutunut	3

Tarkastuslautakunnan huomio

Toimiva, kaupungin osalta vahvasti ohjattu ja hyvin johdettu elinkeinoyhtiö on kaupungin vetovoiman kannalta välttämätön. Lautakunnan näkökulmasta puutteena toiminnan ja yhtiön strategian esittelyssä jäi tarkempi erittely toiminnan ja volyymin käytön osalta.

Kouvolan Ammattiopisto Oy (16.1.2024)

Kouvolan Ammattiopisto Oy:n omistajia ovat Kouvolan kaupunki (60 %) ja Kouvolan Aikuiskoulutussäätiö (40 %). Ammattiopisto on perustettu 2021 ja koulutustoiminta alkanut vuoden 2022 alusta. Yhtiön toimitusjohtaja on Petri Tani.

Kouvolan Ammattiopisto Oy:n päätoimialana on toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestäminen. Yhtiö voi järjestää muutakin koulutusta, kehitystoimintaa, valmennusta ja konsultointia. Kouvolan Ammattiopisto Oy on osakeyhtiömuotoinen ammatillinen oppilaitos, joka noudattaa samaa opetuslainsäädäntöä ja tutkinnon perusteita kuin julkiset toimijat sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja opetushallituksen antamia määräyksiä ja ohjeita. Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen.

Eduko koulutus- ja yrityspalvelut Oy on Kouvolan Ammattiopisto Oy:n kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö toimii kilpailluilla koulutusmarkkinoilla, joita ovat esim. TEM-rahoitteinen lisä- ja täydennyskoulutus sekä koto-koulutus, järjestää työelämän pätevyyskorttikoulutuksia sekä toimii koulutusvientimarkkinoilla. Lisäksi se vastaa koko Edukon ruoka- ja ravintopalvelujen tuottamisesta.

Edukon osalta todettiin toiminnan aloittamiseen liittyviä haasteina

- Yhtiön valmisteluvaiheen tiukan aikataulun vuoksi toteutus jäi osittain pintapuoliseksi ja jossain määrin virheelliseksi.
- Yhtiö on perustettu apporttiomaisuudella, eikä sillä ole vanhoja voittovaroja. Yhtiön kassavirtaa rasittaa alv-kompensaation maksu kahden vuoden viiveellä.
- Toimitilat on vuokrattu omistajilta kymmenen vuoden määräaikaisilla vuokrasopimuksilla. Vuokrataso on huomattavan korkea.
- Opiskelijahuoltopalveluiden siirtyminen hyvinvointialueen järjestämisvastuulle on heikentänyt opiskelijoiden saamaa palvelua.

Myönteisinä asioina nähtiin mm. seuraavat seikat:

- Eduko-konsernin toimintaa ja taloutta on pystytty parantamaan esimerkiksi emo- ja tytäryhtiön tehtäviä ja keskinäisiä toimintoja selkeyttämällä.
- Reaaliaikaisella tiedolla johtaminen on osa oppilaitoksen arkea.
- Muutosneuvotteluissa (kevät 2023) asetetut tavoitteet on saavutettu ja organisaatiomuutoksen onnistuneen läpiviennin kautta on pystytty luomaan toimintakulttuuria.
- EduKo 2030 -strategia on laadittu koko yhteisöä osallistamalla.
- Strategian mukainen opiskelijälähtöisyys korostuu kaikessa toiminnassa.
- Oppimistoiminnan tehostamistoimet (keskitetty koulutussuunnittelu) ovat onnistuneet.
- Eduko-brändi on jo vahva ja näkyvä.

Hallitus on arvioinut omaa sekä toimitusjohtajan toimintaa vuosittain. Puheenjohtaja käy vuosittain kehityskeskustelun toimitusjohtajan kanssa. Yhteydenpito on muutoinkin tiivistä.

Keskeiset toimintaohjeet noudattavat kaupungin vastaa- via ohjeita soveltuvin osin. Hallitus on kokoontunut 17 kertaa vuonna 2023. Lisäksi on järjestetty kaksi kertaa vuodessa seminaaripäivä.

Vuodelle 2023 asetettujen tavoitteiden saavuttaminen:

Tavoite	Mittari	Tulos	Arviointi (0-5)
Opiskelijavuosien tavoite 2 550 (luvan mukainen min 2 333)	Opiskelijavuosien kertymä	2 505	2
Oppisopimusten määrällinen kasvu + 10 %, jolloin oppisopimusten määrän tavoite on 658 kpl	Oppisopimusten määrä kpl	Voimassa olevia 1 437 kpl, joista uusia 788 kpl	3
Talousarvion toteutuminen	Tulostavoite +/- 0	+ 1 594 000 euroa	4
Tytäryhtiön koulutusliiketoiminnan ja -viennin kasvu + 20 % suhteessa vuoden 2022 liikevaihtotavoitteeseen 1,5 M€	Tytäryhtiön toteutunut koulutusliiketoiminnan ja -viennin liikevaihdon kasvuprosentti	Kokonaisliikevaihdon kasvu suhteessa ed. vuoden toteumaan: 33 %	3
Elintarviketekniikan koulutuksen vahvistaminen osana XAMK/LUT yhteistyötä (jatkoväylä EduKo – XAMK). Opiskelijamäärä v.2022 20 opiskelijaa, tavoite vuodelle 2023 on 26 opiskelijaa, jolloin opiskelijamäärän kasvu + 30 %.	Opiskelijamäärän kasvuprosentti	43 opiskelijaa	4
Hanketoiminnan kasvattaminen + 10 % suhteessa hanketoiminnan volyymiin 2022, joka on 1,5 M€	Hanketoiminnan kasvuprosentti	Hanketoiminta supistunut 11 %	2
Oppimistoiminnan tehostaminen Tavoitteena: 1) oppivelvollisista ei keskeytä ja eroa kukaan (0 %), 2) oppivelvollisuusiän jälkeen keskeyttäneitä ja eronneita < 8 % opiskelijoista ja 3) jatkuvan oppimisen opiskelijoista keskeyttää ja eroaa < 12 %	Opintojen keskeyttämis- ja eroamisprosentti opiskelijaksi kirjatuista	Eroamisprosentti 11,2% 1) Alle 18-vuotiaat 5,3 % 2) Oppivelvollisuuden päättäneet 10,6 % 3) Jatkuvan oppimisen opiskelijat 12,9 %	2

Tarkastuslautakunnan huomio

Edukon toiminta II asteen koulutuspalveluja tuottavana toimijana on kaupungille erittäin tärkeä. Omistajaohjauksen ja hallitustyöskentelyn ohella ovat integraatiopinnat perusopetukseen ja korkeakoulutukseen välttämättömiä. Pääosin tavoitteet on saavutettu pl opintojen keskeyttäminen. Vaikka kyse on oppilaitoksesta, ei yksikään tavoite kohdistu suoraan opetuksen tai oppimisen tasoon.

Tilapalvelut (8.11.2023)

Toimitilajohtaja **Katja Ahola** alusti ja vastasi lautakunnan kysymyksiin. Kouvolan kaupungin tilapalvelut huolehtii toimitilavarallisuuden suunnitelmallisesta kehittämisestä ja hoidosta elinkaariajattelun pohjalta sekä vastaa omaisuusmassan arvon säilymisestä. Tilapalvelut vastaa kaupungin suoraan omistaman rakennusomaisuuden kehittamisestä, ylläpidosta sekä hyvästä vuokrausasteesta. Tilapalvelut hoitaa keskitetysti toimitilojen välivuokrauksen sekä toimii koko konsernin kiinteistöasioiden asian tuntijana. Tilapalvelut huolehtii kaupungin investointi- ja perusparannusohjelmiin sisältyvien talonrakennuskohdeiden rakennuttamisesta kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti.

Kaupungin talousarviossa 2023 on tilapalvelujen osalta todettu, että kaupungin kiinteistössä on edelleen laaja, rakennuskannan tiivistäminen jatkuu, tyhjien ja tarpeettomien kiinteistöjen myynti ja tarvittaessa purku, myös käytössä olevien kiinteistöjen osalta myyntiä voidaan harkita. Kiinteistömassan pienentämisellä vähennetään sekä ylläpitokuluja että korjauskustannuksia.

Talonrakentamisen investoinnit ovat Aholan mukaan 2023–2026 erittäin korkealla tasolla, joka työllistää seuraavina vuosina erittäin paljon, mutta tuo merkittäviä säästöjä pitkällä tähtäimellä ja samalla korjausvelka vähenee merkittävästi. Rakennuskustannuksien yllättävä nousu johtaa investointihankkeiden entistä kriittisempään tarkasteluun. Hyvinvointialueen tarvitsema tilatarve

aiheuttaa suurta epävarmuutta. Energian saantiin ja energian hintoihin on tullut merkittävää epävarmuutta ja hintojen ennustaminen on erittäin vaikeaa. Säästöjä haetaan monessa kohdin, energiatehokkuusinvestointeja kiirehditään. Todettakoon, että kaupungin nykyinen rakennuskanta on varsin ikääntynyttä, kaupungilla on edelleen kuntaliitoksen jäljiltä erittäin laajat palveluverkot ja kiinteistöjen korjausvelka on varsin suuri (noin 240 milj. €).

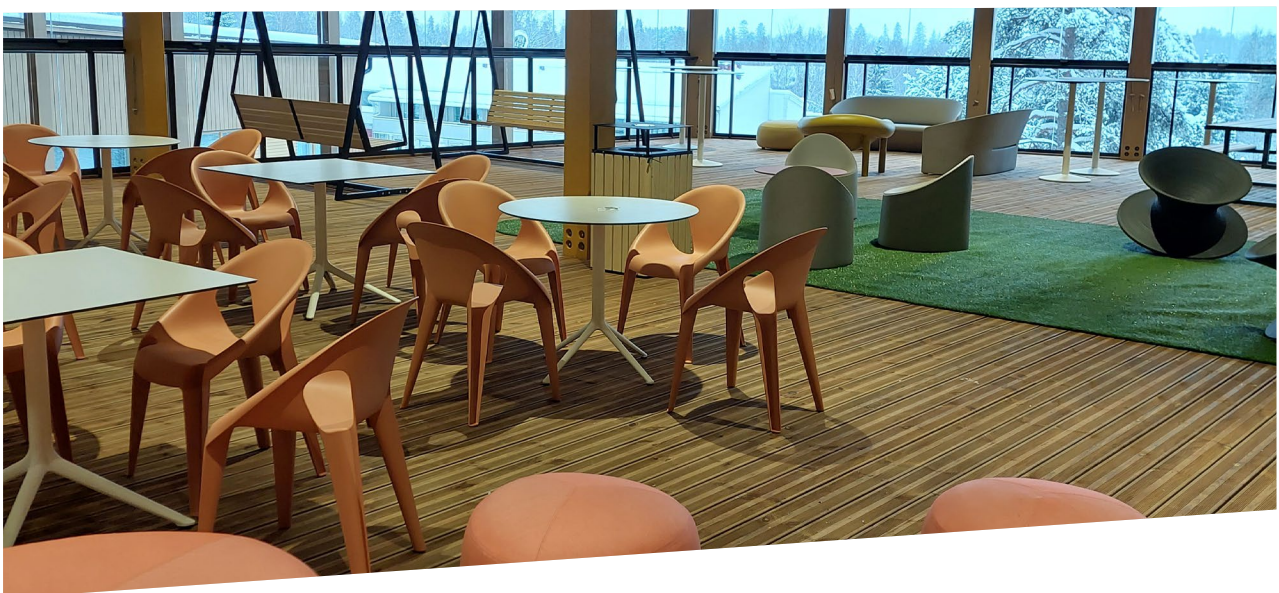
Kouvolan kaupungin investointitahti on kunnianhimoinen. Pelkästään kouluihin ja päiväkoteihin investoidaan 10 vuotiskaudella n. 150 milj €. Koko investointimäärä 10 vuotiskaudella n 600 milj €. Yksittäisenä huippuvuotena investointitarve jopa 100 milj €. Todettakoon, että 5 vuotta sitten tilapalvelut investoi vuodessa keskimäärin 15-20 miljoonaa.

Ratkaisuina tilanteen vakauttamiseksi Ahola toi esille seuraavia toimenpiteitä:

- Olemassa olevien kiinteistöjen myynti (Hemsö 10/2022).
- Asuntojen purku ja myynti (100 kpl).
- Myyntilupa myös sote-rakennuksille, toimitiloille ja omalta toiminnalta tyhjäksi jääville.
- Kiinteistöjen lämmitystapamuutokset ja energiatehokkuusinvestoinnit.

Tarkastuslautakunnan huomio

Kaupungin investointiohjelma edellyttää kriittistä ja tavoitteellista suunnitelmaa olemassa olevan tarpeettoman rakennuskannan poistamiseksi kaupungin vastuulta. Lainavastuiden ohella edelleen suuri korjausvelka ja varsin korkeat ylläpitokustannukset ovat terveen talouden kannalta kaupungille kriittisiä menestystekijöitä.

Sivistys (13.2.2024)

Arviointikuulemisessa kuultiin sivistysjohtaja Veikko Niemen ja kasvatus- ja opetusjohtaja Vesa Toikan alustukset. Kouvolan kaupungin sivistyksen toimiala muodostuu kasvatuksen ja opetuksen sekä liikunnan ja kulttuurin palveluista. Toimialan toimintakatteeksi on vuodelle 2023 arvioitu 171 milj. Toimialalla työskentelee noin 2000 henkilöä. Toimiala on sekä budjetiltaan että henkilöstömäärältään kaupungin suurin ja on keskeinen kaupungin strategiassa.

Sivistyksen toimialan tavoitteiden saavuttamista arvioidaan erikseen kertomuksen kohdassa 4. Tässä keskitytään toiminnan haasteisiin ja kehitysnäkyymiin.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisia palveluja olivat kasvun tuki, varhaiskasvatus, perusopetus ja nuorisopalvelut ja lukiokoulutus 1.11.2023 asti. Kasvatuksen ja opetuksen organisaatiota muutettiin tiimiorganisaatioksi 1.10.2023, jolloin kasvun tuki jäi pois omana palveluyksikkönä. Uusien vastuiden mukaan on aloitettu vuoden 2024 alusta.

Merkittäviä poikkeamia talousarvioon ovat aiheuttaneet palkankorotukset ja palvelutarpeen kasvu varhaiskasvatuksessa ja kasvun tuessa. Myös palvelujen ositoissa on merkittävää kasvua talousarvioon verrattuna. Myös kuljetuskustannukset ylittyivät johtuen kuljetusten indeksikorotuksesta sekä harkinnanvaraisten kuljetusten lisääntymisestä. Samoin ICT-palvelut ja ruokapalvelut ovat kasvaneet. Palveluseteliostoihin ovat vaikuttaneet sopimusten indeksikorotukset.

Talousarvio linjaa opetuksen tuntikehystä. Koska suunnittelu sitoo resurssin kahdelle toimintavuodelle, myös vaikutukset tulevat aina puoli vuotta perässä.

Koko vuotta tarkastellen tuotiin esille seuraavat onnistumiset:

- Vaikka vuosi oli monelta osin haasteellinen, niin toiminta on kuitenkin pystytty toteuttamaan turvallisesti.
- Organisaatiomuutoksen vietiin läpi hyvin.
- Budjetin "jarruttaminen" loppuvuodesta onnistui, vaikka paineet kasvulle olivat jopa 4 %.
- Sijaisia on onnistuttu rekrytoitua, vaikka tilanne on kehittynyt huonompaan suuntaan.
- Toisaalta haasteina nähtiin:
 - Henkilöstön poissaolot ovat edelleen korkeat.
 - Oppilasmäärät ovat merkittävä pudonneet.
 - Kouluverkkouudistuksen ja päiväkotiverkon kehittämissuunnittelu ja hallinnointi sitoo resurssia arjen johtamiselta ja kuormittaa esimiehiä.

Liikunta ja kulttuurilautakunnan vastuulle kuuluva palvelu vastaa kuntalaisten hyvinvointia ja kehittymistä edistävien palvelujen järjestämisestä. Sivistysjohtaja johtaa sivistyksen toimialaa sekä liikunta ja kulttuuri -palvelua oman tehtävän ohella. Palveluyksikköjen päälliköt johtavat oman vastuualueensa toimintaa ja vastaavat sen taloudesta ja raportoivat tavoitteiden toteutumisesta sivistysjohtajalle sekä kuukausi- ja osavuosisikastausten kautta lautakunnalle ja valtuustolle.

Vuotta 2023 koskien tuotiin esille onnistumisina:

- Kulttuuri- ja liikuntaohjelmien laadinta yhteistyössä lautakuntien, sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa.
- Digitaalisten palvelujen kehittyminen.
- Kävijämäärien kasvu.
- Liikuntapaikkojen henkilöstön onnistunut siirto.
- Monitoimitilat palvelukeskittymänä.

Haasteina vastaavasti koettiin:

- Väestön vähenemisen ja alueellisen rakennemuutoksen jatkuminen.
- Supistuvat resurssit palvelujen järjestämiseksi.
- Siirtyvät palveluverkkopäätökset ja investoinnit.
- Kustannustason nousun vaikutus korjaustarpeisiin.

Sivistystoimen henkilöstön työhyvinvointi ja jaksaminen koettiin olleen tiukalla sopeutustoimenpiteiden ja epävarman tulevaisuuden vuoksi.

Tarkastuslautakunnan huomio

Sivistyspalvelut on kaupungin pito- ja vetovoiman kannalta ehkä keskeisin toimiala ja kaupungin palvelu. Toimialan kehittämisen tulee olla ennakoivaa. Hankkeiden siirtyessä ajantasaiset syntyvyys ja oppilasennusteet tulee ottaa huomioon. Toimitilaverkkoihin liittyvät ratkaisut tulisi tehdä ajoissa tosiasiat tunnustaen.

TE 2024 valmistelut (5.3.2024)

Tarkastuslautakunnan työohjelman mukaisesti arviointi-kuulemisessa käsitellään TE 2024 valmisteluja.

Todettakoon, että pääosa nykyisten TE-toimistojen palveluista siirtyy kuntien järjestettäväksi vuoden 2025 alussa. Nykyisin palvelut järjestää valtio. Muutosta kutsutaan TE2024-uudistukseksi. Uudistuksen tavoitteena on nopeuttaa työnhakijoiden työllistymistä. Ajatuksena on, että kun kunnat vastaavat jatkossa kaikista työllistymisen kannalta tärkeistä palveluista – työllisyyspalveluista, koulutuspalveluista ja elinkeinopalveluista – työnhakijoille löydetään työtä nykyistä nopeammin. Toisena tavoitteena on kuntien elinvoiman kasvattaminen.

Kouvolan kaupungin talousarviossa 2023 on uudistukselle asetettu sitovaksi tavoitteeksi TE-palvelujen hallittu siirto kunnalle.

Keskeisimpinä toimenpiteinä on mainittu

- laaditaan työvoimapalveluiden palvelustrategia ja sitä tarkentavat suunnitelmat (palvelusuunnitelma ja palvelukanavat)
- valmistellaan työvoimapalveluita koskevat talous-, henkilöstö- ja ICT-suunnitelmat
- aloitetaan työllisyyspolut hanke tavoitteiden mukaisesti.

TE2024 -uudistuksen valmistelua tukee 1.4.2023 käynnistynyt kaupungin hallinnoima Vaikuttavat työllisyyspolut -hanke (ESR+ -osarahoitteinen). Hankkeen päätavoitteena on luoda työllisyyden palveluekosysteemi, jonka varaan työvoimapalvelut siirtyvät vuoden 2025 alussa. Palveluekosysteemin rakentamiseen liittyvällä kehittämistyöllä parannetaan asiakasprosessia ja vahvistetaan sitä kautta työllisyyttä ja elinvoimaa. Hanke jatkaa toimintaansa 30.9.2025 saakka.

Asiantuntijoina tarkastuslautakunta kuuli projektipäällikkö (TE 2024 uudistus) Lisa Forssia ja projektipäällikkö Jaana Lauhkosta (Vaikuttavat työllisyyspolut -hanke).

Arviointikuulemisessa tuli ilmi mm. seuraavia kaupungin kannalta keskeisiä kokonaisuuksia:

- TE-palvelut siirretään kuntiin 1.1.2025
- samalla siirtyvät siirtyvien palveluiden hankinta- ja maksatustehtävät
- palveluihin ei juurikaan tule lainsäädännöllisiä muutoksia

- nykymuotoiset TE-toimistot lakkautetaan
- työntekijät siirtyvät liikkeenluovutuksessa vanhoina työntekijöinä voimassa olevine etuineen.

Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostavat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Siirtyvä kokonaisuus voidaan jakaa kahteen osaan: siirtyviin työvoimapalveluihin sekä kannustinmalliin eli kasvaviin työttömyysetuuskuluihin

Siirtyvät työvoimapalvelut rahoitetaan yleiskatteisilla valtionosuuksilla, joita maksetaan kunnan työikäisen väestön sekä työttömien määrän perusteella. Rahoitus tarkistetaan vuosittain ja rahoituksessa on kahden vuoden siirtymäaika.

Uudistuksen myötä kasvavat työttömyysetuuskulut korvataan valtionosuutta lisäämällä. Työvoimapalveluita poiketen, lisäkulut korvataan kiinteällä valtionosuuden lisäyksellä, jonka suuruus uudistuksen voimaantuloheikellä vastaa kunnalle siirtyvää uutta rahoitusvastuuta. Kiinteää korvausta tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä.

Kouvolan kaupungin osalta valmistelu on edennyt siten, että 14.8.2023 kaupunginhallitus käsitteli työvoimapalvelujen siirtoa, järjestämisvastuuta ja suunnitelmaa työvoimapalvelujen järjestämiseksi kokouksessaan ja osaltaan hyväksyi asiakokonaisuuden. 4.9.2023 kaupunginvaltuusto käsitteli asiakokonaisuutta kokouksessaan 4.9.2023 ja hyväksyi sen. TEM hyväksyi työllisyysalueet 22.2.2024. Kokonaisuuteen liittyvät päätökset käsitellään hallituksessa ja valtuustossa syksyyn 2024 mennessä. TE 2024 hankkeelle asetettuja tavoitteita käsitellään kertomuksen kohdassa 3.

Vaikuttavat työllisyyspolut -hankkeen toteutus perustuu 26.6.2023 hankesuunnitelmaan, jonka pohjalta työskentely on toteutettu alatyöryhmissä (henkilöasiakkaiden palveluprosessit, nuorten palvelut, monialaiset palvelut, maahanmuuttajien ja kotoutujien palvelut, osaamisen kehittäminen ja työnantaja- ja yrityspalvelut. Hankkeessa on mukana Eduko ja Kouvola Innovation, jotka varmistavat keskeisimmät integraatiopinnat. Hankkeessa toteutetaan vuoden 2024 aikana neljä työllisyyden edistämiseen tähtäävää seminaaria.

Tarkastuslautakunnan huomio

Työllisyyspalvelujen siirto valtiolta kaupungin vastuulle ei ole vain tehtävien siirtoa, vaan uudistuksessa on tavoiteltava nykyistä tehokkaampaa integraatiota työllistämisen, yrittämisen, koulutuksen ja kolmannen sektorin välillä, mihin vielä vuoden 2024 aikana tehtävät organisaatioon ja henkilöstöön liittyvät päätökset tähtäävät.

Sidonnaisuusilmoitukset

Sidonnaisuusilmoituksia koskevan sääntelyn tarkoituksena on kuntien päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen. Kuntalain 84§:n mukaan määrätyillä luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla on velvollisuus ilmoittaa julkisesti sidonnaisuuksistaan.

Sidonnaisuusilmoituksen tekeminen koskee Kouvolassa kaupungissa seuraavia luottamushenkilöitä:

- kaupunginhallituksen jäseniä ja varajäseniä
- lautakuntien puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia
- elinvoimajaoston ja teknisen lautakunnan jäseniä ja varajäseniä sekä
- teknisen lautakunnan lupajaoston jäseniä ja varajäseniä.

Viranhaltijoista ilmoitusvelvollisia ovat kaupunginhallituksen ja lautakuntien sekä edellä mainittujen jaostojen esittelijänä toimivat viranhaltijat.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Vuoden 2023 aikana rekisteriin tehtiin luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden toimesta yhteensä 16 ilmoitusta. Tarkastuslautakunta käsitteli arviointivuotta koskevat ilmoitukset 8.11.2023. Arviointipäällikkö muistutti sähköpostilla 9.11.2023 valtuutettuja sidonnaisuusilmoitusten laadinnasta ja mahdollisten puutteellisten tietojen täydennyksistä. Kaupunginvaltuuston käsitteli sidonnaisuusilmoituksiin liittyvää tilannetta 13.2.2024.

Kouvolan kaupungin julkaistut sidonnaisuusilmoitukset ovat luettavissa kaupungin verkkosivuilla.

Lopuksi

Kouvolan kaupungin tilinpäätös oli vuonna 2023 19,8 miljoonaa ylijäämäinen. Tuloksen mahdollisti poikkeuksellinen tuloahoitus, sillä verotulot tulivat vielä vuoden 2022 verotuksen perusteella, eikä valtionosuuksien leikkaukset vielä toteutuneet täysimääräisesti.

Suurempaan tuuletukseen ei aihetta kuitenkaan ole, sillä vuosi 2023 oli hyvin poikkeuksellinen. Hyvinvointialueen käynnistymisen vuoksi kaikki sosiaali- ja terveysmenot sekä pelastustoimen menot poistuivat kaupungin budjetista. Nyt kuntien tehtävät keskittyvät osaamisen ja kulttuurin kehittämiseen, elinympäristön kehittämiseen, kaupungin elinvoiman sekä paikallisen identiteetin ja demokratian edistämiseen, kuten kaupunginjohtaja Marita Toikka on todennut.

Edunvalvonta on entistä tärkeämmässä roolissa ja se on sekä kaikkien viranhaltijoiden että luottamushenkilöiden vastuulla. Siinä on meillä kaikilla parantamisen varaa ja se on ainut keino saada pidettyä kotikaupunkimme Kouvolan asema vähintään nykyisellään.

Tarkastuslautakunnan toimintaa hiukan vaikeutti viranhaltijan vaihtuminen. Edellinen arviointipäällikkö lähti kunnanjohtajaksi Miehikkälään ja uusi arviointipäällikkö astui virkaan loppusyksyllä 2023. Arviointipäällikkö ei ole enää kokoaikainen virka, vaan siihen kuuluu myös turval-

lisuuspäällikön tehtävät. Tilanne ei ole ideaali ulkoisen tarkastuksen osalta, vaikka Vesa Huuskonen onkin hyvin ottanut tehtävät haltuun.

Arviointikertomus noudattaa edelleen tuttua kaavaa, joskin tänä vuonna on keskitytty aiempaa enemmän kysymyksiin ja muihin havaintoihin, joita toivomme kaikkien pohtivan. Tavoitteenamme on kiinnittää huomiota asioihin, joita voisi kehittää ja kiittää niistä toimista, jotka ovat kunnossa.

Kiitokset koko kaupungin henkilöstölle hyvin tehdystä työstä. Kiitos kaikille arviointiprosessiin osallistuneille hyvästä yhteistyöstä. Kiitos jälleen arviointipäällikölle kaiken materiaalin jalostamisesta selkeäksi arviointikertomukseksi. Kiitos koko tarkastuslautakunnalle osallistuvista kokouksista ja neuvottelevasta asenteesta. On ilo toimia Teidän kaikkien kanssa hyvässä yhteistyössä. Toivon myös osaltani hyvää jatkoa tarkastuslautakunnan toimintaan, sillä ikäväkseni joudun jättämään puheenjohtajan tehtäväni, koska minut on valittu toimitusjohtajaksi Kouvolan kaupungin konserniin kuuluvaan säätiöön.

Maija Lehtomäki

tarkastuslautakunnan puheenjohtaja
5.5.2024 asti

Liitteet

LIITE 1

Tarkastuslautakunnan työohjelma 2023-2024

Syksy 2023

Pvm	Asia	Asiantuntijat
15.8.2023	Tarkastuslautakunnan työohjelma tilikaudelle 1.1. -31.12.2023	
	Tilintarkastuksen työohjelma vuodelle 2023	Tilintarkastaja Ulla-Maija Tuomela
	Kutsu arviointikertomuskilpailuun ja arviointiseminaariin. Päätös osallistumisesta.	
5.9.2023	Arviointikuuleminen 1: KSS Energia Oy	Toimitusjohtaja Marko Riipinen
	Tarkastuslautakunnan talousarvio 2024 ja -suunnitelma 2024-2027	
17.10.2023	Kouvolan kaupungin osavuosikatsaus 1-8/2023	Talousjohtaja Hellevi Kunnas
	Tilintarkastajan työohjelman mukainen väliraportti I/2023	Tilintarkastaja Ulla-Maija Tuomela
	Kouvolan kaupungin tilivelvollisten määrittely vuodelle 2024	
	Saapuneet vastineet vuoden 2022 arviointikertomukseen	
8.11.2023	Sisäisen tarkastuksen raportointi 2023	Kehittämispäällikkö Karoliina Kanerva
	Sidonnaisuusilmoitukset 2023	
	Työohjelman mukainen arviointikuuleminen 2: Tilapalvelut	Toimitilajohtaja Katja Ahola
28.11.2023	Arviointikuuleminen 3: Kouvola Innovation Oy	Toimitusjohtaja Kimmo Niemi, vierailukäynti
12.12.2023	Kaupungin talousarvio ja -suunnitelma	Talousjohtaja Hellevi Kunnas
	Tarkastuslautakunnan työohjelma kevät 2024	

Kevät 2024

Pvm	Asia	Asiantuntijat
16.1.2024	Arviointikuuleminen 4: Kouvolan Ammattiopisto Oy (Eduko)	Toimitusjohtaja Petri Tani, Edukon johtoryhmä vierailukäynti
	Tarkastuslautakunnan käyttösuunnitelma (talousarvion 2024 toimeenpääntö) vuodelle 2024	
13.2.2024	Arviointikuuleminen 5: Sivistys (kasvatus- ja opetuspalvelut)	Sivistysjohtaja Veikko Niemi, kasvatus- ja opetusjohtaja Vesa Toikka
	Tilintarkastajan työohjelman mukainen väliraportti II/2023	Tilintarkastaja Ulla-Maija Tuomela
5.3.2024	Sisäisen tarkastuksen raportti	Kehittämispäällikkö Karoliina Kanerva
	Arviointikuuleminen 6: TE 2024 valmistelut	Projektipäällikkö Lisa Forss
26.3.2024	Kouvolan kaupungin tilinpäätös 2023	Talousjohtaja Hellevi Kunnas
	Henkilöstökertomus 2023	Henkilöstöjohtaja Päivi Karhu
16.4.2024	Arviointikertomuksen 2023 valmistelu, työkokous	
14.5.2024	Arviointikertomus 2023	
	Tilintarkastuskertomus vuodelta 2023	Tilintarkastaja Ulla-Maija Tuomela
	Tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen tilivelvollisille	
	Tarkastuslautakunnan talouden toteutumaraportti maaliskuu 2024	
28.5.2024	Kaupungin osavuosisikatsaus 1-4/2023	
	Syksyn 2024 työohjelma, lautakuntatyöskentelyn arviointi	
5.-6.6.2024	Tarkastustoimen kevätseminaari Tampere, FCG	
10.6.2024	Arviointikertomus kaupunginvaltuustossa	

LIITE 2

Tarkastuslautakunnan edellisten vuosien 2021-2022 suositusten vaikuttavuuden arviointi

KOUVOLAN KAUPUNGIN JOHTORYHMÄLLE LÄHETETTY VUOSIEN 2021-2022 SUOSITUKSIA JA HAVAINTOJA KÄSITTELEVÄ AINEISTO

Vuoden 2021 kertomuksen suositukset tai vastaavat:

1. **Henkilöstö:** Tarkastuslautakunta suosittelee tarkastelemaan täyttölupaprosessin sujuvuuden, jotta rekrytoinnit kyetään hoitamaan ilman viiveitä.
2. **Henkilöstö:** Tarkastuslautakunta edellyttää, että työhyvinvointikyselyssä toistuvasti esiin nousseisiin, heikompia arvosanoja osoittaneisiin haasteisiin reagoidaan ja analysoidaan työprosessien sujuvuus, työtehtävien määrä ja ajankäyttö sekä keskitytään kehityskeskustelujen vaikuttavuuden parantamiseen.
3. **Työllisyyden edistäminen:** Työllisyysmäärärahat tulee suunnata aikaisempaa paremmin työllisyyden edistämistehäviin työmarkkinatuen kuntaosuuksien maksamisen sijasta.
4. **Sisäinen valvonta ja riskien hallinta:** Tarkastuslautakunta suosittelee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden ja sisäisen valvonnan toimintaohjeen päivittämistä sekä koko sisäisen valvontajärjestelmän kehittämistä. Sisäinen tarkastus on raportoinut tarkastushavainnoistaan tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että raporteissa on vuosittain samoja tarkastuskohteita. Havainnot eivät ole johtaneet puutteiden korjaamiseen. Tarkastuskohteiden valinnassa tulisi painottaa euromääräistä merkitystä ja vaikuttavuutta. Mikäli sisäinen valvonta ei ole kunnossa, sisäisen tarkastuksen resursseja kuluu toistuvasti samoihin epäkohtiin puuttumiseen. Sisäisen tarkastuksen resursointi on tällä hetkellä 0,5 henkilötyövuotta.
5. **Tavoitteiden saavuttaminen, yhteenveto:** Tarkastuslautakunta suosittelee sellaisten mittareiden asettamista, jotka kohdentuvat selkeämmin tavoitteeseen. Tavoitteiden tulee olla haastavia ja vaikuttavia sekä tukea strategian mukaista toimintaa. Mittareiden tulee olla konkreettisia ja niitä tulee painottaa vaikuttavuuden mukaan.

Vuoden 2022 kertomuksen suositukset (havainnot):

1. **Ennakkovaikutusten arviointi:** Ennakkovaikutusten arvioinnissa on syytä huomioida strateginen näkökulma: miten kukin päätös tukee strategiaa ja millaiset ovat päätöksen taloudelliset vaikutukset. Näitä asioita olisi syytä pohtia myös esim. valtuustoaloitteita tehtäessä.
2. **Henkilöstö:** Henkilöstömitoitusta ja palvelujen tuottamistapoja on tarkasteltava kriittisesti. Henkilöstösuunnittelussa on otettava huomioon kaupungin lakisääteiset tehtävät ja mitoitettava henkilöstö ja palveluverkko sellaiseksi, johon kaupungilla on taloudelliset mahdollisuudet. Tehtäväkuvien tarkastelussa on tarkoin pohdittava, onko kaikki työtehtävät vaikuttavuudeltaan sellaisia, että ne tuottavat arvoa kuntalaisille, onko työnjaot kohdallaan ja kuinka paljon organisaatio itsessään tuottaa tehtäviä, joita kyettäisiin "liinaamaan". Kustannustehokkuutta tulee verrata oman tehdyn työn ja ostopalvelujen välillä.
3. **Strategia:** Tarkastuslautakunta kehottaa talousarvion 2024 ja -suunnitelman 2024–2027 valmistelun yhteydessä kiinnittämään erityistä huomiota valtuustotason sitoviin tavoitteisiin, mittareihin ja niiden ohjausvaikutukseen koko taloussuunnittelukauden ajan. Mittareiden seurannassa vuositasolla tulee arvioida, onko strategisten tavoitteiden osalta menty oikeaan suuntaan.
4. **Tavoitteet/Konsernipalvelut:** Tarkastuslautakunta suosittelee täydellistä läpivalaisua koko organisaatiossa toiminnan tehostamiseksi ja kustannusten pienentämiseksi, jotta talous saataisiin vakaammalle pohjalle eikä vuosi toisensa jälkeen luoda epävarmuutta jatkuvilla sopeutusohjelmilla. Onko organisaatiouudistuksilla käytännössä saavutettu niitä vaikutuksia mitä alun perin haettiin, vai ovatko uudistukset olleet vain kosmeettisia?

5. **Tavoitteet/Kasvatus- ja opetus:** Tarkastuslautakunta kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että kasvatuksen ja opetuksen palveluissa johtamiselle on edelleen liian vähän aikaa johtuen lisääntyneistä tehtävistä ja muutoksista palvelutuotannon järjestämisessä. Muutosten toimeenpano sitoo resurssia ja on pois muusta kehittämisestä. Henkilöstöresurssit suhteessa tehtäviin ovat liian vähäiset toimihenkilö- ja asiantuntijatasolla. Edellytykset hyvään johtamiseen ovat edelleen haasteena jatkuvan kiireen vuoksi.
6. **Tavoitteet/Yhteenveto:** Kaikilta osin mittareiden määrälliset tavoitearvot (suunnitelmien lkm, tapahtumien lkm jne.) eivät kerro toimenpiteiden vaikuttavuutta ja laatua. Sama ilmiö havaittiin myös aiempien arviointikertomusten yhteydessä. Onnistuneen tavoiteasetannan osalta tavoitteiden määrän sijaan on yhä kiinnitettävä huomiota tavoitteiden määrittelyyn, niiden mitattavuuteen sekä siihen, että mittari edistää tuloksen toteutumista.
7. **Hankinnat:** Yritysvaikutusten arviointi tulisi ottaa vahvemmin mukaan hankintojen suunnitteluun ja kysyä kanta myös elinkeinoyhtiöltä hankintojen vaikutuksista.
8. **Osallisuus ja vaikuttaminen:** Saadun palautteen perusteella ja Kuntalain säädökset huomioiden tarkastuslautakunta toteaa, että vaikuttamistoimielinten ja aluetoimikuntien roolia tulisi vahvistaa käyttäjänäkökulman esiin nostamiseksi. Toimintamallia tulee kehittää siten, että jo varhaisessa vaiheessa - esimerkiksi päätösten ennakkovaikutusten arvioinnilla - kuullaan heidän näkemyksiään päätöksenteon pohjaksi.
9. **Omistajapolitiikka ja konserniohjaus:** Tarkastuslautakunta on aiemmissa kertomuksissaan suositellut omistajapolitiittisten linjausten päivytystä. Nykyiset linjaukset ovat vuodelta 2013. Omistajapolitiittisten linjausten päivitys on meillä ja tavoitteeksi on esitetty, että ne valmistuvat tilikauden 2023 aikana. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että uudistetut omistajapolitiittiset linjaukset tulevat päätöksentekoon ja hyväksyttäväksi mahdollisimman pian, jotta linjaukset kyetään huomioimaan talousarviota 2024 ja taloussuunnitelmaa 2024–2027 laadittaessa.

LIITE 3

Edellisen arviointikertomuksen 2023 vastineet

KAUPUNGINVALTUUSTO (12.6.2023 § 43) on velvoittanut kaupunginhallituksen ja muut tilivelvolliset huomioimaan vuotta 2022 käsittelevässä arviointikertomuksessa esille nostetut kysymykset ja antamaan niistä vastineensa valtuustolle ja tiedoksi tarkastuslautakunnalle syyskuun loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunnan kysymykset kaupunginhallitukselle olivat:

Huhtikuun osavuositarkastuksessa 2022 todettiin, että Kouvolan kaupungin vuoden 2022 alijäämäksi arvioitiin sillä hetkellä muodostuvan -4,9 miljoonaa euroa.

- 1. Miksi osavuositarkastuksen tietoihin ei reagoida heti?**
- 2. Miten aiotaan varmistaa, että taloustilanteen korjaamiseksi ryhdytään tekemään välittömästi tarvittavia toimenpiteitä jo meneillään olevan tilikauden aikana?**

Talousarvion sitovuustaso on lautakunnan toimintakate.

- 3. Antavatko talousarvion sitovuustaso sekä toiminnalle asetetut sitovat tavoitteet ja mittarit riittävän taidon poliittiselle ohjaukselle?**

Vuoden 2022 talousarviovalmistelussa sisäiset vuokrat jäivät liian pieniksi toteumiin nähden ja vaikutukset lautakuntien toimintakuluihin olivat yhteensä yli miljoona euroa.

- 4. Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä, miksi arvion ja toteuman ero oli noin merkittävä?**
- 5. Miten aiotaan varmistaa jatkossa,**
 - a) että sisäiset vuokrat määritellään talousarvion valmisteluvaiheessa siten, että lautakunnat pystyvät ne tarkemmin omissa talousarvioissaan huomioimaan**
 - b) että ne toteutuvat talousarvion mukaisesti ilman mittavia muutoksia kesken tilikautta?**

KAUPUNGINHALLITUS (kh 25.9.2023 217 §) vastasi kysymyksiin seuraavalla tavalla:

- 1. Miksi osavuositarkastuksen tietoihin ei reagoida heti?**

Osavuositarkastuksen antamaan kuvaan taloustilanteen heikentymisestä on reagoitu välittömästi. Osavuositarkastuksen 1-4/2022 merkittävimmät ylitykset johtuivat ulkoisista, ennakoimattomista tekijöistä eli energia- ja polttoainekustannuksien noususta, alkuvuoden haastavista sääolosuhteista, koronasta johtuvista henkilöstökustannuksesta sekä Kymsoten arvioidusta ylityksestä. Kymsoten kasvaneisiin kustannuksiin on reagoitu heti vuoden 2021 puolella antaen omistajaohjausta talousarviosta vuodelle 2022 sekä palkkaharmonisointikustannuksista. Omistajaohjausta on jatkettu vuoden 2022 kevään aikana. Energiakustannusten osalta käynnistettiin laajat energiansäästötoimenpiteet alkusyksystä 2022. Keväällä käynnistettiin nopeita ja pehmeitä energiatoimenpiteitä.

- 2. Miten aiotaan varmistaa, että taloustilanteen korjaamiseksi ryhdytään tekemään välittömästi tarvittavia toimenpiteitä jo meneillään olevan tilikauden aikana?**

Vuoden 2023 ensimmäisen osavuositarkastuksen yhteydessä kaupunginhallitus päätti velvoittaa toimielimet tekemään korvaavia toimenpiteitä talousarvioylitysten kattamiseksi sekä noudattamaan erittäin tiukkaa talouskuria. Lisäksi toimielinten taloustietoisuutta ja -vastuuta pyritään parantamaan koulutuksella ja tiedottamisella.

- 3. Antavatko talousarvion sitovuustaso sekä toiminnalle asetetut sitovat tavoitteet ja mittarit riittävän tiedon poliittiselle ohjaukselle?**

Sitovuustaso

Talousarvion lainsäädäntöperustana on kuntalain 110 §, jossa säädetään kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta. Muutoin kunnat voivat päättää kuinka talousarvion ja -suunnitelman laativat. Kuntaliiton suositus "Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio ja -suunnitelma" antaa käytännön ohjeita ja malleja, joita kunnat voivat soveltaa.

Kuntalaki ei sisällä tarkempia määräyksiä talousarvion valtuustoon nähden sitovasta tasosta. Kouvolassa talousarvion sitovuustasona on käyttötalouden osalta toimielimen (kaupunginhallitus/lautakunta) toimintakate. Investointien sitovuustasona on toimielin paitsi kärkihankkeet ovat sitovia valtuustoon nähden. Kuntaliiton talousarviosuosituksen mukaan määräraha on valtuuston toimielimelle antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen.

Lautakunnat vastaavat Kouvolassa vastuualueensa palvelujen suunnittelusta, kehittämisestä, ohjaamisesta sekä valvomisesta. Lautakunnat myös kehittävät palvelutuotannon tuottavuutta sekä vastaavat palvelujen järjestämistä asetettujen tavoitteiden, palvelujen järjestämistä koskevien periaatteiden ja määrärahojen puitteissa. Lautakunta määrittää myös tarvittavat palvelut ja niiden laatutason. Edellä mainitut tehtävät on sidoksissa lautakuntien käytössä oleviin määrärahoihin, joten on tarkoituksenmukaista, että talousarvion sitovuustaso on toimitiloin. Valtuuston rooli on strateginen ohjaaminen ja sitovuustason laskeminen kaventaiksi lautakuntien päätösvaltaa.

Tavoitteet

Sitovia tavoitteita ja niiden mittareita työstetään ja kehitetään jatkuvasti poikkihallinnollisesti yhteistyössä eri toimialojen kanssa. Tavoitteet pyritään yhteismitallistamaan niin, että ne ovat samantasoisia jokaisen toimielimen osalta. Vuositavoitteet tulee olla selkeästi määriteltyjä ja niillä tulee olla laadullisesti tai määrällisesti kuvattavissa oleva lopputulos. Tavoitteille asetetaan onnistumista kuvaavat mittarit, jotka kuvaavat tavoitteen toteutumista. Mittarit laaditaan kuvaamaan tavoitteiden saavuttamista ja ne tulee olla mitattavissa.

4. Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä, miksi arvion ja toteuman ero oli noin merkittävä?

Sisäiset vuokrat vuodelle 2022 tarkistettiin kaupunginhallituksen 20.9.2021 päätöksellä. Tämän jälkeen muutokset talousarvioon 2022 tehtiin manuaalisesti, jolloin niihin jäi inhimillisiä virheitä johtuen suuresta työmäärästä, resurssipulasta ja tiedonkulkukatkoksista.

5. Miten aiotaan varmistaa jatkossa,

- a) että sisäiset vuokrat määritellään talousarvion valmisteluvaiheessa siten, että lautakunnat pystyvät ne tarkemmin omissa talousarvioissaan huomioimaan.**

Toimialoilla tulee olla riittävän ajoissa tieto tulevasta palveluverkkomuutoksista, jotta muutokset sisäisiin vuokriin pystytään huomioimaan talousarviovalmistelussa. Vuoden 2024 talousarvioon liittyy erittäin paljon muutoksia, jolloin sisäisten vuokrien laskeminen on haasteellista. Sisäisten vuokrien valmisteluprosessia kehitetään edelleen vuoden 2023 aikana.

- b) että ne toteutuvat talousarvion mukaisesti ilman mittavia muutoksia kesken tilikautta?**

Tuleville vuosille ennustettavista talousarviomuutoksista on keskusteltava sisäisesti enemmän. Tätä tiedonkulkua ja prosessia on jo kehitetty. Syyskuusta 2023 alkaen sisäiseen ja ulkoiseen vuokraukseen on saatu uutta henkilöstöä.

Kaupunginvaltuusto käsitteli em. vastaukset 9.10.2023 69 § päättäen merkitä ne tiedoksi.

KOUVOLA

Kouvolan kaupungin julkaisu 2024

Tekstit: Tarkastuslautakunta / Vesa Huuskonen

Taitto: Mainostoimisto Sepeteus **Kuvat:** Kouvolan kaupunki